פּולע טאַבעלע פון דער מלוכה-לאָטעריע זעה 3-טע זייט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פּרייז 15 גראָשען | היינט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 78	Łódź, Czwartek 31 marca 1932 r.	צענטער יאָהרגאַנג	לאָדז, דאָנערשטאָג, כ"ג אדר ב' תרצ"ב	№ 78

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

באַנדיטען-אָנפאַל אויפ'ן קאַסיר פון דער לאָדז-קאַלישער באַהן-סטאַציע

די באַנדיטען זענען בעשעפטיגטע אַרבייטער. — איינער פון זיי איז דער'הרג'עט, דער צווייטער — אַרעסטירט

(2) נעכטען האָט דער 62-יעהריגער מאַרצעלי אומינסקי, דער קאַסירער פון דער הויפּט-קאַסע פון דער סטאַציע לאָדז—קאַלישער, וואָס געפינט זיך אויפ'ן ערשטען שטאָק בּיים הויפּט-איינגאַנג, ווי געוועהנליך, פינף באַכמיסאָג געענדיגט זיין אַר־בּייט, און ווי יעדען טאָג, האָט ער אויך נעכטען אָ־רויסגעשיקט אין דער דירעקציע פון פּ.ק.פּ. (פּויליש־שע מלוכה-באַהנען) אין וואַרשאָ 38 טויזענד זל. איבער־לאָזענדיג אין דער קאַסע בלויז 118 זלאָטעס.

ווען ער האָט פאַרענדיגט די פאָרמאַליטעטען אין שייכות מיט'ן אַרויסשיקען דאָס געלד, איז ער נאָך פאַרבליבּען מיט'ן וואָזשני יוזעף קאַוושינסקי ביז 5.35 פאַרשליסען די שופלעדלעך פון די ביור־קעס, דערנאָך האָט ער נאָך אַרונטערגעשיקט דעם וואָזשנע נאָך פּלאָמבעס וואָס ער פלעגט טעגליך אַ־רויפלייגען אויף דער קאַסע.

בעת דער קאַסירער אומינסקי איז געבליבּען אַליין אין צימער, זענען אַהין אַריין צוויי עלעגאַנט־געקליידעטע יונגעלייט מיט רעוואָלווערן אין די הענד.

די זענען צוגעגאַנגען צו אומינסקין און בעפוילען איהם אויפהויבען די הענד מיט דעם אויס־רוף: "דאַוואַטש פּאָרסע!" (געבען ס'געלד).

לכתחילה האָט דער קאַסירער געמיינט, אַז ס'איז אַזאַ מין וויץ, אָדער דאָס איז אַזאַ מין פּרוּב פון דער וואַרשעווער דירעקציע אָנצוּסטראַשען איהם און איבערצייגען זיך, ווי אַזוי דאָס מלוכה־געלד ווערט אָפּגעהיט.

די פאַרשוינען זענען אָבער געווען גאַנץ ווייט פון צו פּראַווען קאַטאָוועסען, און צו מאַכען „מלוכה־שע קאָנטראָלעס", האָבען זיי נישט לאַנג געבּאַלע־מוטשעט, נאָר גענומען זיך דעם קאַסירער צו פאַר־בינדען די הענד און צו פאַרשטופען איהם דאָס דאָס מויל מיט אַ האַנטעך, וואָס האָט זיך געפונ־ען אין צימער.

דער קאַסירער האָט זיך דאַן אָנגעהויבען צו אַמפּערן מיט די אָנפאַלער.

איינער פון זיי האָט איהם דאַן מכבד געווען מיט אַ רעוואָלווער־קאָלבע איבער'ן קאָפּ, צושני־דענדיג איהם דערבּיי אַן אויער און בּיי דעם ער־שטען פּרוּב אַ געשריי צו טון, האָט מען איהם פאַר־שטאָפּט דאָס מויל.

איינער פון די באַנדיטען האָט געהאַט מיט זיך אַ וואַליזקע, און דער צווייטער אַ טעקע, כדי בזה האופן אָנצוגיין אַלס פּאַסאַזשירען און נאָכ'ן אַדורכפי־רען דעם רויב־אָנפאַל, קאָנען זיך לייכט צוזאַמענ־מישען מיט דעם עולם אויף דער באַהן.

אין דער צייט גראָד איז אָנגעגאַנגען אַ צוג קיין טשענסטאָכאָוו, און אויפ'ן וואָקזאַל זענען געווען זעהר אַ סך מענשען.

אין אַ געוויסען מאָמענט, איז צוריקגעקומען דער וואָזשני קאַוושינסקי, וועלכער האָט בּישט־חושד־זייענדיג גאָרנישט, געוואָלט אַריין אין קאַסע צימער.

ער האָט אָבער אַ פאַרחידושטער בעמערקט אַז די טיר האָרט איז צוגעמאַכט, און אונטערהער'ענדיג וואָס אינעווייניג טוט זיך, איז צו איהם דערגאַנגען אַנ'אַמפּערן זיך, אַנ'איבערקעהרען פון שטוהלען, אַ קרעכצעניש א.אַ.וו.

אויבען איז אויך אַרויסגעקומען דער עלטע־רער פּאָליציאַנט סטאַניסלאַוו מיכאַליאַק, וועלכער אַמטירט אויפ'ן קאַלישער וואָקזאַל.

דער וואָזשני האָט איהם שנעל איבערגעגע־בען, אַז אינעווייניג איז עפּעס נישט אין אָרדנונג, און דאַן האָבען די ביידע אָנגעהויבען צו קלאַפּען אין דער טיר.

די באַנדיטען האָבען דערזעהן אַז ס'איז בּיי־טער: מען קלאַפּט אין דער טיר, און זיי האָבען נאָך אַפילו נישט בעוויזען צוטרעטען צו דער קאַסע, האָבען זיי מיט רעוואָלווערן אין די הענד גע־עפענט די טיר, בעמיהענדיג זיך אַרויסצולויפען אויפ'ן קאָרידאָר.

דערזעהענדיג דעם פּאָליציאַנט האָט איינער פון די באַנדיטען אַ ציה געטון דאָס ציינגעל פון זיין רע־וואָלווער און צילענדיג אין דעם פּאָליציאַנט טאַקע. דער רעוואָלווער האָט זיך פאַרהאַקט און נישט אויס געשאָסען. און דאַן האָט דער באַנדיט אַרויסגעוואָרפען ד יקויל און אַריינגעלייגט אַנ'אַנדער קויל.

שיצענדיג זיין אייגען לעבען, האָט דער פּאָ־ליציאַנט דאַן צוויי מאָל אויסגעשאָסען און דער שווער־פאַרוואונדעטער באַנדיט ,האָט זיך צוריקגע־צויגען צו דער טיר פון דעם קאַסע־צימער, אַני־דערפאַלענדיג צו דער ערד.

גראָד אין דעם מאָמענט איז דער קאַסירער אַ־רויסגעלאָפען פון צימער און דערזעהענדיג דעם פאַרוואונדעטען באַנדיט אויף דער שוועל, האָט ער איהם אַריינגעשלעפּט אינעווייניג און צוגעקלאַפּט די טיר. דער פאַרוואונדעטער באַנדיט האָט דאַן באַכגע־שאָסען דעם קאַסירער אָבער איהם נישט געטראָפען. דער באַנדיט האָט זיך דאַן צוגעשלעפּט צום פענ־סטער מיט דער כוונה אַרויסצושפּרינגען, אָבער די פענסטער פונ'ם קאַסע־צימער זענען פאַרקראַטע־וועטע און ער האָט עס נישט אין ערשטען און נישט אין צווייטען צימער געקאָנט אַדורכפיהרען. מיט די לעצטע כוחות האָט ער זיך צוגעקראָגען צו אַ פענ־סטער און איז אַנידערגעפאַלען אַ טויטער.

מיט דעם צווייטען באַנדיט איז אַזוי געווען:

אַז ער האָט דערזעהען דעם ביטערען סוף פון קאָלעגע, האָט ער רעזיגנירט פון „קעמפען מיט'ן גורל", אַרונטערגעלאָזט דעם רעוואָלווער, און גע לאָזט זיך שמידען אין קייטען.

מען .האָט איהם, אין דער בעגלייטונג .פון נאָך פּאָליציאַנטען ,תיכף אָפּגעפיהרט אויפ'ן פּאָליציי־פּאָסטען פון ,קאַלישער וואָקזאַל.

אויפ'ן אָרט איז תיכף אָנגעקומען די פּאָלי־ציאַישע און אויספאָרשונגס־מאַכט.

דער אַרעסטירטער באַנדיט איז דער 27-יעהרי־גער וולאַדיסלאַוו מענדרעצקי (סקלאַדאָווע 31), אַ מויערער־אַרבּייטער אויף דער לאָדזער פאַבריק באַהן, וועלכער האָט לעצטענס פאַרדינט דורכשניט־ליך פופציג זלאָטעס וועכענטליך.

דער צווייטער באַנדיט, דער דערהרגעטער איז דער 26-יעהריגער קאַראָל קורצוואַלד (פון נאָוואָ־20-18) אַנ'אַרבּייטער אין דער גלאָז-הוטע אויף דעמזעלבען הויף. ער פלעגט פאַרדינען לעצטענס זעכציג זלאָטעס אַ וואָך. נעכטען האָט ער געזאָלט אַרבּייטען אויף דער נאַכט-שיכטע, און אַנשטאָט דעם איז ער געבליבען ליגען מיט דריי קוילען: איינע אין האַנד, די צווייטע אין דער לינקער ברוסט, און די דריטע — די שטערבליכע — אין שלייף...

רעשטען

לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 5

פראָנט, 2-טער שטאָק

פאַרשידענע קאַמגאַרנס, בּיליצער, טאָמאַשאָווער און לאָדזער

אויף אַנציגער און פּאַלטענס

מיט 30% בּיליגער

קומט און איבערצייגט אייך, בּיי

SZCZĘSLIWY

נאָוואָמיעסקאַ 5, פראָנט, II שטאָק

שבועה דאורייתא

היינט, דאָנערשטאָג, דעם 31. מערץ 1932, 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג ווערט אין דער אַלטשטעטישער שוהל אויף וואָלבאָרסקאַ 20 שווערען

ר' שמעון שאָלדאַיעווסקי

גאַוואַמיעסקאַ 18 (הויז-איינענטימער) לויט אַ פּסק-דין פון בּית-דין וועגען אַ געלד-סכסוך

שמעון טאַראַנטשיק.

2072

Weksel na zł. 470.– wystawca Ryszard Orzechowski, pł. 30.3–1932 zaginiony został. Uczciwy znalazca zechce takowy zwrócić za wynagrodzeniem do firmy B-cia H a u s l e r, Łódź, Hipoteczna 13, tel. 107 90.

Weksel zostaje unieważniony. 2071

אזעלטענע געלעגענהייט!

פון זאָפאָרט צו פאַרדינגען

אַ צימער מיט אַ קוך

און מעבעל

אויף אַגראָדאָוואַ-גאַס, נעבען דער האַלע.

צו דערפאַהרען אין אדמ' פון ד"ר ציימונג. 2080

מיט געבויגענע קעפּ שטעהען מיר ביים קבר פון אונזער פריהצייטיג-פאַרשטאָרבענעם חבר

ארטיסט דוד

קייזעראָוויטש

דער טרויערנדער פרוי דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל

ראַט און טרופּע פון יודישען טעאַטער „פילהאַרמאָניע" לאָדז.

אונזער אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער פאַמיליע שטאַנגע,

צוליב'ן טויט פון זייער אונפאַרגעסליכער מומער

מאַטילדע נ"ע

זייט געטריסט!

א. קויפמאַן און פרוי.

יין כשר לפסח!

מיר מאַכען בעקאַנט אונזער ג' קונדשאַפט, אז דער איינצעל-פערקויף פון דער וויין-און מעהד-פאַבריק פירמע

„פּראָגרעס"

אַלטער מאַרק 2, וואָס עקזיסטירט מיט דעם גרעסטען ערפאָלג

איז איבערגעטראָגען געוואָרען

אין פראָנט-געוועלב, אַלטער מאַרק 1.

צוליב רעקלאַמע פון ניי-ערעפענטען געוועלב, פערקויפען מיר

א פלאַש פון 1/4 ליטער גוטען ראָזינען-וויין נומ' 6 נור 75 גר.

און 1/4 ליטער דעם בעוואוסטען ראָזינען-וויין נומ' 7 נור 85 גר.

איבערצייגט אייך מיט אייער פאַמיליע, אז הנאה האָבען פון גוטען וויין, וואָס קאָסט נישט טייער איז נאָר בּיי דער פירמע „פּראָגרעס".

מיט אַכטונג וויין- און מעהד-פאַבריק

פירמע „פּראָגרעס"

אַלטער מאַרק 2, טעל. 184-82

פאַר לערע פירטעל-ליטערדיגע פלעשער פון פירמע „פּראָגרעס" צאָהלען מיר 5 גר. פאַר באַטשינקע און קוואָרט-פלעשער—10 גר.

ווירטשאַפטליכע קאָנפערענץ אין ספּאַלע

וועגען וואָס אין דער געוועזענער פרעמיער באַרטעל געקומען קיין וואַרשאַ?

וואַרשאַ, 30. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

קיין וואַרשאַ איז געקומען דער געוועז. פרעמיער פּראָפ. קאַזימיעזש באַרטעל.

זיין קומען קיין וואַרשאַ האָט אַרויסגערופען גרויס פאַראינטערעסירונג אין די פּאָליטישע קרייזן, ובפרט באַך הערפאַר, ווייל שוין מיט עטליכע טעג צוריק האָט שוין די לעמבערגער פּרעסע געשריבען וועגען דעם דאָזיגען וויזיט, און געגעוי אָנגעגעבען דעם טערמין אויפ'ן 29 מערץ.

מ'האָט דאַן אָנגעגעבען אַז עס האַנדעלט זיך מכוח אַ קאָנפערענץ פון געוועז. פרעמיערען פון די מאַי־רעגירונגען

אין די סאַנאַציע־קרייזען ערקלערט מען, אַז באַרטעלס איצטיגען וויזיט אין וואַרשאָ האָט נישט קיין שום פּאָליטישע באַדייטונג.

באַרטעל וועט אויפגענומען ווערען דורכ'ן מלוכה־פּרעזידענט און ער זאָל בעקומען די הויכע אויסצייכענונג — דעם אָרדער פון „ווייסען אָדלער".

נעכטען זאָל דער געוועז. פרעמיער האָבען פערבראַכט אין ספּאַלאַ און אין זיינע בעראַטונגען מיט'ן מלוכה־פּרעזידענט זאָל אויך האָבען אַנטייל גענומען דער פרעמיער פּריסטאָר.

וואַרשאָ, 30. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

אין צוזאַמענהאַנג מיט באַרטעלס בעזוך אין ספּאַלע, הערט זיך מען זיך, אַז דאָרט איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ געווידמעט וויכטיגע ווירטשאַפטליכע ענינים.

אויף דער דאָזיגען קאָנפערענץ זענען אַנוועזנד געווען אַ רייהע מיניסטאָרען, דער פרעמיער פּריסטאָר און אויך אַ גאַנצע ריי געוועז. מיניסטאָרען.

די קאָנפערענץ איז פאָרגעקומען מיט'ן וויסען פון מאַרשאַל פּילסודסקי, וועלכער האָט פאַר'ן אַוועקגעפאָהרען פאָרגעלייגט צו בעראַטען זיך מיט'ן געוועז. פרעמיער באַרטעל.

אין די קרייזען פון די פּולקאָווניקעס האָט די געשיכטע אַרויסגערופען אַ געוויסע בעאונרוהיגונג. ווייל דער געוו. פרעמיער באַרטעל איז מיט זיי קיינמאָל נישט געווען מסכים.

די אָפיציעלע קרייזען פערזיכערען אָבער, אַז דאָס בעראַטען זיך פון מלוכה־פּרעזידענט מיט געוועז. פרעמיער באַרטעל האָט נישט קיין שייכות מיט די קלאַגנגען, אַז באַרטעל זאָל צוריקקומען צו דער רעגירונג.

אַזעלכע קאָנפערענצן וועלען פאָרקומען אין ספּאַלע גאַנץ אָפט.

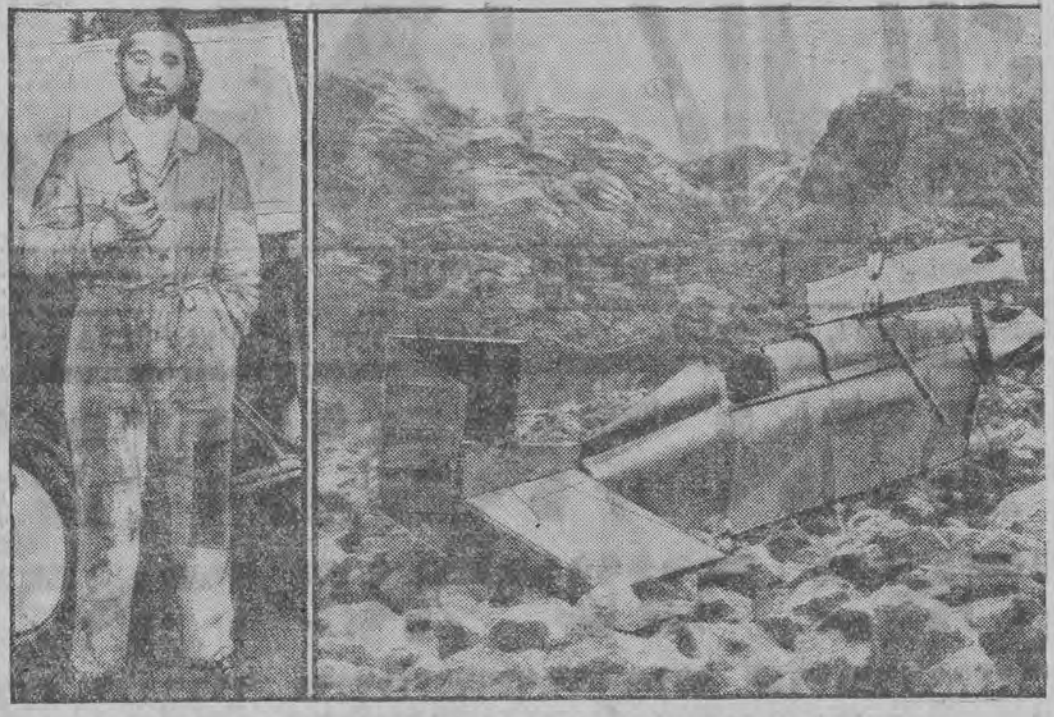

דער פראַנצויזישער קאָנסטרוקטאָר אלבער סאַוואַן האָט ערפונדען אַנ'אַעראָפּלאַן, אין וועלכען די קאַבינע האָט דאָפּעלטע ווענד, אַזוי אַז אפילו בעת אַ קאַטאַסטראָפע קאָן מען זיין פון דעם אעראָפּלאַן אַראָפּלאָזען און בלייבען אומבעשעדיגט. פּאָליציי האָט איהם געהאַט פערבאָטען צו מאַכען עקספּערימענטען מיט זיין אעראָפּלאַן. ער איז דעריבער אוועק אין איינזאַמע בערג און דאָרט אויסגעפּרובט זיין ערפינדונג, וועלכע איז איהם פולשטענדיג געלונגען.

כוליגאַנעס בעפאַלען יודען אין פּויזנער קאַנט

פּויזען, 30. (טעלעפאָניש). אינ'ם שטעטעל מיעיסקאַ גורקאַ, וואו ס'איז היינט פאָרגעקומען אַ יאַריד, זענען די יודישע סוחרים בעפאַלען געוואָרען דורך כוליגאַנעס אין גרינגע בעגדלעך.

זיי האָבען געשלאָגען די יודען מכת רצח, צוטראָגען די סחורות און איבערגעשניטען די אָפּאַנעס ביי די רעדער פון די יודישע אויטאָבוסען.

פּאָליציי האָט פונאַנדערגעטריבען די כוליגאַנעס.

—=):0:(=—

דעפ. גרינבוים פאָהרט אַרויס פון פּוילען

וואַרשאַ, 30. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). דעפּ. יצחק גרינבוים פאָהרט היינט אַרויס קיין פּאַריז, וואו ער רעכענט זיך צו בעזעצען אויף שטענדיג.

כוליגאַנעס בעפאַלען יודען אין ראָוונאָ

דריי יודישע יונגעלייט פערוואונדעט

ראָוונאָ, 30 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) דעם 2 טען טאָג חגא, זענען כוליגאַנעס בעפאַלען יודען או 3 יודישע יונגעלייט געשטאָכען מיט מעסערס. איינעם פון זיי האָבען זיי שווער פערוואונדעט או; איז אין א גפיסה־צושטאַנד אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל. צוויי זענען לייכט פערוואונדעט געוואָרען.

10 טויזנד יודען אויף דער לויה פון הרב זאָנענפעלד

פאַרשטעהער פון הויך־קאָמיסאַר און פון דער שטאַט־פערוואַלטונג

ירושלים, 30 (י. ט. א. טעלעגראַפיש). אין דער לויה פון הרב זאָנענפעלד האָבען זיך בעטייליגט 10 טויזענד יודען פון אַלע טיילען פון ארץ־ישראל. ס'זענען אויך געווען ספּעציעלע פאַרשטעהער פון הויך־קאָמיסאַר און פון דער שטאַט־פערוואַלטונג. מיטגלידער פון דער יודישער אגענץ און פון ועד הלמי. הספּדים האָבען געהאַלטען הרב בוכינסקי פון סלאָוואקאי. הרב עקשטיין א. אנד.

געשטאָרבען א געזעלשאַפטליכער עסקן אין אמעריקא

ניו־יאָרק, 30 (י. ט. א. טעלעגראַפיש) אין עלטער פון 64 יאָהר איז געשטאָרבען דער בעקאַנטער געזעלשאַפטליכער טוער מימיקאָוו. דער פערשטאָרבענער שטאַמט פון ווילנא.

אָפּגעבּרענט א פילם־פאַבריק

זאַגזשעב, 30. (ספּ. טעל.) דאָ איז פאָרגעקומען אַנ'אויפרייס און אַ שרפה אין דער פילם־פאַבריק „סטאַרפילם".

ביים ראַטעווען זיך פון דער שרפה זענען 6 מאַן דערהרגעט געוואָרען און דרייסיג שווער פערוואונדעט.

דער בעריהמטער בערלינער פּראָפ. הערמאַן צאָנדעק

איז ארויסגערופען געוואָרען קיין מאָסקווע, צו בעהאַנדלען סטאַלינ'ען, וועלכער איז שווער קראַנק געוואָרען.

דיפּלאָמאַטען־צוזאַמענפאָהר אין לאָנדאָן

וועט זיך בעראַטען וועגען די נייע אופנים פון געזונד־מאַכען די קראַנקע אייראָפּא

פּאַריז, 30. (ספּ. טעל.)

דער פראַנצויזישער פרעמיער טאַרדיע און דער פינאַנץ־מיניסטער פלאַנדען פאָהרען זונטאָג אַרויס קיין לאָנדאָן אויף אַ קאָנפערענץ מיט'ן ענגלישען פרעמיער מאַקדאָנאַלד און מיט'ן ענגלישען אויסערן־מיניסטער סימאָן.

די דאָזיגע קאָנפערענץ דאַרף נוגע זיין די דונאַי־פעדעראַציע, צאָל־ענינים און דייטשע מלחמה־ענטשעדיגונגען.

חוץ מזה דאַרף נאָך טאַרדיע בעריהרען דעם ענין סכנה, וואָס הענגט איבער אייראָפּא מחמת דער ענטוויקלונג פון היטלעריזם אין דייטשלאַנד.

די פראַנצויזישע פּרעסע שרייבט אָפען וועגען די מניעות פון דער דאָזיגער קאָנפערענץ, בפרט איז זי בעאומרוהיגט מיט דער פראַגע פון צוזאַמענרופען די קאָנפערענץ פון די 4 מלוכות וועגען דער דונאַי־אוניע.

טאַרדיע שטרעבט אַז די דאָזיגע קאָנפערענץ זאָל פאָרקומען נאָכ'ן בעענדיגען די בעראַטונגען פון דער ענטוואָפענונגס־קאָנפערענץ אין גענף, בעת מאַקדאָנאַלד וואָלט געוואָלט צוזאַמענרופען די קאָנפערענץ פון די 4 מלוכות וועגען דער דונאַי־אוניע.

מ'ין און ער שטרעבט צו דער צוזאַמענקומעניש פון פאַרשטייער פון ענגלאַנד, פראַנקרייך, דייטשלאַנד, און איטאַליען צום שפּעטסטענס אין סוף פון דער קומענדיגער וואָך נישט אין גענף, נאָר אין לאָנדאָן.

לאָנדאָן, 30. (ספּ. טעל.)

מיטטיילענדיג וועגען דעם אָנקומען פון פרעמיער טאַרדיע אין לאָנדאָן, בעמערקט די ענגלישע פּרעסע, אַז מאַקדאָנאַלד האָט שוין זייט אַ לענגערע צייט געשטרעבט צו בעגעגענען זיך מיט די פאַרשטייער פון פראַנקרייך.

דער מיינונגס־אויסטויש צווישען ביידע פרעמיערען מכוח דער איצטיגער לאַגע אין אייראָפּא קאָן האָבען אַ וויכטיגע גרויסע בעדייטונג.

די ענגלישע רעגירונג וואָלט נאָך געוואָלט אין זייער קומענדער וואָך צוזאַמענרופען אַ קאָנפערענץ פון די 4 מלוכות אויף וועלכער מ'זאָל זיך קענען אָנמערקען די ראשי פּרקים פון דער צווייטער קאָנפערענץ פון די פינף דונאַי־מלוכות.

די שטרעבונג פון ענגלאַנד צוזאַמענרופען די טערמינען, איז מאָטיווירט מיט דער קאַטאַסטראָפאַלער לאַגע אין מיטעל־אייראָפּע.

לויט "דיילי העראַלד" האָט טאַרדיע בדעה צו בילדען אַ ביי־פראַנקרייך ביים דונאַי און אויך אַרומרינגלען דייטשלאַנד מיט אַ רינג פון פיינדליכע מלוכות. פון דעם ווירטשאַפטליכען שטאַנדפּונקט, וועט דער פראַנצויזישער פּלאַן אַבסאָלוט נישט מינערן די ווירטשאַפטליכע קאַטאַסטראָפע פון די אַגראַר־מלוכות, נאָר ער וועט בלויז פערגרונטעווען די העגעמאָניע פון פראַנקרייך.

„דיילי טעלעגראַף" איז מודיע אַז סיי דייטשלאַנד, סיי איטאַליען, וועלען גע'ן אַרויסשיקען זייערע דעלעגאַטען קיין לאָנדאָן סוף קומענדיגע וואָך. דער פראַנצויזישער פרעמיער וויל אָבער אָפּשלעפען די קאָנפערענץ פון די 4 מלוכות ביז'ן העלפט אַפּריל.

מיר בעוויינען דעם פריהצייטיגען טויט פון אונזער ליבען חבר ארטיסט

דוד קייזעראָוויטש

דער שווערגעטראָפענער פרוי דריקען מיר אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל

לאַלאַ יאַקובאָוויטש
שמשון בלומשטיין

2067

ביכער א היים אויסצולייענען!

פּוילישע און יודישע ביכער גיב איך א היים אויסצולייענען צו די ביליגסטע פּרייזן אויף חודש און שטיק. איהר קריגט אויך צו קויפען ביליג דאָקטאָרסקע ביכער. טעאַטער־פּיעסען און לידער, צו בעקומען ביים צייטונגס־פערקויפער וועלניאַזש אלטע־שטאָט 1.

עכטע גוטע און כשר'ן ווייַן

צו די ביליגסטע פּרייזען צו 75 און 65 גראָשען פאַר א ¼ ליטער

צו בעקומען ביי דער לאַנג־יעהריגער בעוואוסטער פירמע

„באַרוין"

אינה.: מענדיל באַרנשטיין, לאָדז

נאָוואָמיעסקאַ 30, טעל. 210-58

צוזאַמען מיט אַלע נאָהנטע, בעוויינען מיר דעם פריהצייטיגען טויט פון אונזער ליבען. נישט פערגעסענעם פריינד און חבר

דוד קייזעראָוויטש

יוכבד זילבערג
מאיר ווינדער.

(ציטווייליג לאָדזש).

2060

צערעס
כשר לפסח
נויטווענדיג צום האלטען באקען און פרעגלען!
Ceres Schicht
צערעס 100%-גער קאקאס-פעטס ווערט אויסגעארבייט אונטער דער שטרענגער השגחה פון הרב ר' שמחה פרענקעל פון סקאווינא און קען עמפפעהלט ווערען אפילו למהדרין-מן המהדרין

הילפס=אקציע פון „דזשאינט"

די יעהרליכע קאנפערענץ פון דזשאינט אין אמעריקא

נ י ו - י א ר ק, 30 (י. ט. א. טעלעגראפיש). דא איז געעפענט געווארען די יעהרליכע קאנפערענץ פון דזשאינט מיט דער בעטייליגונג פון 300 דעלעגאטען.

בעריכטען האבען אפגעגעבען סעקרעטאר היימאן און דער דירעקטאר אויף אייראפא דר. בערנארד קאהן. דער לעצטער האט ערקלערט, אז די לאגע פון די יודען אין מזרח-אייראפא איז איצט ערגער ווי אין די ערשטע מלחמה-יאהרען.

ס'איז בעשלאסען געווארען, פארטצוזעצען די הילפס-אקציע פאר די יודען אין מזרח אייראפא.

א ספעציעלע זיצונג איז געווידמעט געווען דעם פערשטארבענעם פילאנטראפ יוליוס ראזענוואלד

דערטרונקען געווארען א שיף אין די דארדאנעלען

ו י ע ן, 30. (ספ. טעל.) היינט פארטאג איז נעבען די דארדאנעלען ארויף אויף אונטערוואסער-פעלזען די גרויסע פראנצויזישע שיף „פראווידאנס".

אין דער דאזיגער שיף האבען זיך געפינען 300 מאן, און עס איז ענטשטאנען א גרויסע פאניק, מחמת ביי דעם ערשטען שטויס האבען אנגעהויבען איינצוררייסען די קעסלען.

די שיף-ראדיא-סטאציע האט אנגעהויבען צו רופען נאך הילף, וועלכע איז אויך באלד אנגעקומען.

מיט'ן ראטעווען די שיפבריכיגע האט זיך פערנומען די איטאליענישע שיף „וויענא". קודם זענען עוואקואירט געווארען די קינדער און פרויען און דערנאך די מענער. די שיף-מאנשאפט איז אפגעראטעוועט געווארען דורך דער בולגארישער שיף „בולגאריא".

די טראנסאטלאנטישע שיף „פראווידענס" דארף מען האלטען פאר אנ'אומגעקומענע. די דאזיגע שיף, וואס האט אריינגענומען 16,000 טאן, האט דורכגעמאכט שטאבילע ראיד'ן צווישען מארסעל און דעם ווייטען מזרח.

בעשטעטיגט דעם פראנצויזישען בודזשעט

פ א ר י ז, 30. (ספ. טעל.) אויף דער נאכט-זיצונג האט דער סענאט מיט 271 שטימען געגען 17 אנגענומען דעם פרעלימינאר-בודזשעט אויפ'ן יאהר 1932.

עס זענען דערביי געמאכט געווארען א סך אויספערונגען.

120 פאסט-טויבען זאגען אן די בשורה

פון דער פייערליכער ערעפנונג פון דער מכבי'אדע

מאסען-צוג פון 5 טויזענד בעטייליגטע

ערשטע זיגער זענען די פארשטעהער פון די פעראייניגטע שטאטען און טשעכיען

ת ל - א ב י ב, 30 (י. ט. א. טעלעגראפיש). נעכטען, דינסטאג איז פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון דער מכבי'אדע, אויף וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט פיל טויזענדער בעזוכער פון 27 לענדער. צו דער ערעפנונג זענען אויך געקומען אראבישע דעלעגאציעס פון לבנון, סיריען און טוניס. אין דער פריה, איז אין די שטאט-פערוואלטונג פארגעקומען א פייערליכע אויפנאהמע לכבוד די אנטיילנעהמער אין דער מכבי'אדע. מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען: בירגערמייסטער פון תל-אביב – דיזענהאף און פארשטעהער פון דער יודישער אגענץ און פון ועד הלאומי.

די שטאט האט א יום-טוב'דיגען אויסזעהען. די הייזער זענען דעקארירט. בעת דער ערעפנונג זענען אלע געשעפטען געווען געשלאסען.

היינט 2 בייטאג, האבען זיך די אנטיילנעהמער פערזאמעלט אין „הרצליה", וואו ס'איז געווען דער זאמעל-פונקט פון דארט האט זיך פארמירט א מאסען-צוג פון 5 טויזענד אנטיילנעהמער. בראש פון צוג האט געריטען אויף א פערד דער בירגער-מייסטער דיזענהאף.

די ערעפנונג איז פארגעקומען 3 בייטאג. אוועזענד זענען געווען הגדערטער פארשטעהער פון פערשידענע פעראיינען.

אלס סימבאלישער אקט פון דער פייערונג, זענען ארויסגעשיקט געווארען 120 פאסט-טויבען איבער אלע טיילען פון ארץ-ישראל, וועלכע האבען אנגעזאגט די בשורה, אז די מכבי'אדע איז געעפענט געווארען. די 120 טויבען זענען א סימבאל פון די 12 יודישע שבטים – צו 10 טויבען אויף א שבט. אין מאמענט פון דער ערעפנונג, האט דער עולם געזונגען „התקוה", דערנאך האט זיך פארמירט א דעפילאדע, דער פרעזעס פון מכבי-וועלט-פערבאנד לעלפוער האט בעגריסט די סאלוטירענדע פארשטעהער פון פערשידענע ספארט-ארגאניזאציעס. און זיי איבערגעגעבען די פאהנער.

באלד דערנאך האבען זיך אנגעהויבען די קאמפען אויפ'ן גרויסען סטאדיאן אין דער אנוועזענהייט פון 20 טויזענד בעזוכער.

ביי די ערשטע קאמפען זענען ארויס די זיגער די פארשטעהער פון די פעראייניגטע שטאטען און פון טשעכאסלאוואקיי.

ציהונג פון דער מלוכה=לאטעריע

5-טע קלאס — 15-טער טאג

Po 5000 zł. na nr. 82734 100228
Po 3000 zł. na nr. 8559 28738 32532 97424
111263.
Po 2000 zł. na nr. 4872 5629 6765 8623 19597
24131 44063 51960 55481 59406 72320 75378 86421
95622 69418 98707 100961
Po 1000 zł. na nr. 551 5126 7314 8241 9514
11388 18579 20202 21219 21327 40582 43064 43738
43970 48243 52104 54144 75443 78564 79599 85664
9339 94586 95384 99245 103906 106755 108112
111159 111661 114845 118188 118608 134021
148224 150004 150529 154219.
Po 500 zł. na nr. 973 1735 1862 6548 8313 9135
9994 11141 13797 13917 13941 14554 16821 16653
19879 20302 20402 20774 21409 22559 23924 24549
25594 27001 28557 31602 31796 31822 33803 34192
34451 34465 34861 36324 37547 38674 39786 39950
40607 40845 42332 42366 42683 43597 44028 44741
44839 45195 45873 46850 47012 48477 48997 49772
50157 53853 54394 54571 54889 57005 57585 59114
59136 61368 64193 64298 65827 68650 69087 71858
73973 75650 79295 80311 81088 81413 83955 84480
84507 84656 84820 85054 85801 87742 90599 91434
91800 94547 95271 96098 98625 100059 101172
101516 101788 102382 102928 103043 103375
103930 105255 105418 106258 106349 108426
112424 113282 114487 118713 118854 119070
121216 121711 122209 122336 122759 124315
124694 127068 128534 128713 129620 130464
131508 133090 134725 136481 137667 139953
140941 142117 142954 143810 144189 146321
146325 147230 149374 149571 151833 153202
153917 154069 154755 154818 155467 155847
156977 158284.

Po 250 zł. wygrały następujące nr nr.:
37 53 74 179 83 205 6 81 396 438 48 59 507 31
45 75 78 609 53 786 954 1124 58 209 20 24 93 389
436 513 24 70 99 679 714 54 65 872 907 2092 105
94 242 408 91 660 739 849 960 80 3202 18 24 533
50 86 628 726 66 68 94 808 40 63 95 925 30 34
4022 73 143 92 201 335 41 93 451 83 509 23 89
605 49 733 93 808 34 84 950 68 5223 343 50 591
646 732 75 97 879 931 53 6023 61 151 275 303 61
403 13 574 649 77 87 706 20 87 7074 137 50 53 281
491 571 78 617 58 854 67 956 89 99 8030 74 177
85 200 72 94 369 402 64 79 83 538 75 89 710 51
77 94 800 79 921 66 99 9022 255 80 305 26 48 96
451 556 82 600 3 715 825 29 902 28 60 72 82
10084 101 246 398 468 591 637 745 928 11144 201
318 44 79 465 584 656 69 700 16 42 832 66 900 56
12133 234 89 309 82 430 77 83 668 754 841 922
819 99 61046 103 255 323 45 406 95 98 551 637 39
31012 187 210 14 49 51 52 88 371 84 411 43 519 73
697 726 65 71 837 81 82 96 918 69 75 14095 152
62 216 21 427 43 524 43 69 623 797 853 92 15054
164 232 53 404 25 550 87 641 51 751 84 803
31 928 16029 46 94 131 218 83 86 352 410 52 60
596 97 730 41 57 849 60 976 17016 192 227 308
461 70 583 636 71 764 811 49 68 910 66 68 18077
81 97 147 210 35 52 80 83 375 81 427 68 534 87
658 59 900 5 30 19546 55 81 89 93 663 739 96 382
936 20011 50 95 104 14 33 242 343 67 82 449 528
50 88 875 922 23 21051 61 128 212 301 98 428 557
675 709 854 67 918 58 89 90 22107 24 234 59 433
611 35 62 820 35 87 932 23001 139 66 277 90 387
403 23 41 589 662 718 921 89 98 24212 67 496
589 91 618 68 97 901 71 25104 54 216 50 56 58
97 307 415 80 632 702 7 896 976 26075 126 606
706 27021 302 465 529 72 688 723 47 862 932 79
95 28007 78 102 5 367 543 611 41 705 51 90 394
949 76 29022 220 71 335 452 90 502 29 720 93 883
971

30001 102 87 92 305 25 53 462 72 541 704 16
21 36 73 804 51 987 31051 108 60 282 307 13 566
701 838 72 953 32022 44 125 204 6 88 337 434 509
41 659 722 805 90 962 88 33023 57 159 94 200 9 54
416 18 75 581 650 62 775 880 92 93 34046 95 124
97 275 409 550 56 96 601 55 744 45 72 805 81 87
35115 212 54 392 400 64 77 638 41 743 62 982
36125 266 325 40 457 649 706 24 69 73 99 920 86
37024 29 163 66 206 16 88 317 400 69 70 568 646
718 87 836 942 38035 185 209 35 62 326 83 413
25 75 86 723 887 972 94 39042 79 342 50 50 92
461 62 85 523 98 609 33 429 92 812 26 53 66 70
975 40075 180 257 70 97 649 95 716 838 41057 388
400 87 525 55 94 675 97 777 816 21 36 55 62 42006
16 19 293 501 96 642 870 973 89 43040 105 26 82
265 98 303 35 588 680 705 847 994 44071 96 188
238 63 459 695 874 98 986 45065 98 240 316 46
75 400 21 650 97 841 61 922 46068 72 85 213 75
84 399 522 63 648 92 731 812 48 913 70 47013 18
49 61 201 356 442 504 659 60 850 66 959 48004
14 27 204 26 330 99 430 72 561 53 868 965 81 49015
92 96 151 67 76 232 37 67 398 411 95 664 84 831
61 50020 114 93 202 6 27 39 60 452 544 46 717
51016 66 160 208 20 355 59 60 67 88 410 517 20 27
68 97 606 31 95 798 863 974 52015 31 106 63 242
90 98 310 649 53043 78 301 40 446 63 611 769 871
73 935 80 54259 71 477 86 624 65 79 724 37 855
55166 67 98 487 806 924 56023 314 23 39 548 703
14 78 813 948 64 79 97 57021 61 119 39 84 288 97
383 520 39 47 54 68 604 73 787 916 68 90 58033
226 393 412 73 91 539 49 85 655 739 818 60 63 80
98 947 59082 111 50 71 230 37 593 620 911 87
60333 85 485 570 73 84 603 12 32 95 98 746
819 99 61046 103 255 323 45 406 95 98 551 637 39
54 79 727 83 62389 523 63 86 600 56 805 30 58 61
75 954 63149 58 216 26 96 377 430 69 562 621 70
97 713 14 856 903 32 82 95 64051 59 87 310 64 444
628 86 760 65 825 86 915 30 57 65001 33 74 95 115
243 361 506 26 38 44 47 631 69 777 78 98 831 76
66041 67 148 66 99 207 301 31 403 48 73 510 81
613 878 67091 192 313 46 518 68031 505 59 109 90
259 303 82 86 482 525 87 814 61 76 942 69068 310
12 46 548 614 22 25 58 731 70008 60 72 375 427
88 531 71 605 41 795 920 61 71017 78 90 305 39
93 404 24 589 628 76 777 915 38 72006 26 74 115
56 439 53 515 84 635 824 68 73106 50 330 621 730
56 875 919 84 74021 63 66 317 58 76 409 84 571
739 56 81 75282 331 41 63 71 95 433 520 723 800
29 54 988 76001 111 15 70 211 303 20 25 77 81 404
8 586 774 885 966 80 77053 205 27 47 384 501 20
80 51 623 51 768 917 35 78038 61 72 167 237 47
391 429 603 63 99 841 46 79007 12 93 253 351 418
605 12 27 800 97 60049 60 61 208 93 532 616 54
792 920 81204 45 74 82 89 358 62 423 62 579 740
52 800 18 85 94 82002 14 88 82331 90 450 75 538
80 89 618 72 778 824 923 98 83022 53 36 47 94
198 268 90 95 304 70 515 47 665 852 918 84034
57 129 60 426 91 506 612 52 53 707 971 85005 21
25 71 83 150 275 348 449 603 22 870 86013 182 330
411 30 63 631 46 763 803 41 43 94 80728 45 156
214 29 304 496 547 669 75 742 802 11 970 88014
52 212 49 347 72 78 607 87 780 920 89200 39 47
55 63 94 330 505 861 970 94.

90032 109 77 739 77 91 853 920 91086 341 48
454 74 94 549 74 739 44 48 952 84 91 92022 49 53
80 85 128 233 64 366 581 82 610 13 748 57 851 978
93075 404 28 68 522 48 84 547 94086 139 54 89
229 301 619 25 46 78 724 40 808 52 64 95095 117
81 96 208 39 354 482 554 57 60 656 712 96042 97
106 64 236 349 65 479 578 730 827 46 94 97032 51
149 56 293 363 465 502 80 95 727 82 864 84 903
11 33 56 98108 67 212 387 462 72 527 82 690 738
85 94 984 99205 93 533 42 620 52 734 814 921
100015 50 62 136 51 66 281 335 36 417 513 651
973 101007 70 119 73 78 89 235 49 403 60 511 40
46 695 811 3 36 954 59 102122 61 71 323 26 77 95
99 490 575 96 623 765 809 963 103196 352 401 65
500 611 21 725 982 83 104047 55 115 90 202 359 63
450 545 78 679 885 105108 18 80 234 72 340 69
418 501 31 96 600 780 106033 85 90 186 264 399
440 48 65 504 19 62 63 612 96 708 43 53 325 38 61
65 74 931 51107050 192 262 82 340 57 446 589 96
710 983 908 60 108541 718 86 868 945 109077 150
63 77 92 240 41 69 388 445 511 14 98 641 750 803
24 45 53 66 979 110037 94 118 94 242 60 358 446
510 664 84 88 813 22 922 45 111064 93 130 278
315 49 405 78 651 711 48 810 927 71 112164 84
24 57 312 621 772 844 50 957 113169 93 276 304
447 551 55 93 785 851 910 86 95 114029 74 128 82
215 31 80 390 556 80 700 24 84 828 61 115045 84
100 81 128 64 418 522 70 621 35 766 866 926 38
116211 26 50 55 68 302 34 50 411 530 631 49 61
731 824 956 117025 43 74 119 21 24 44 282 95 315
26 45 77 457 500 21 41 92 722 857 931 63 95
118162 236 54 84 353 83 402 69 72 522 65 71 741
880 911 119006 18 32 97 112 237 84 92 314 72 443
525 59 95 640 709 20 62 97.

120015 62 100 35 43 91 395 614 792 807 25 66
914 121000 234 338 415 19 52156 780 87 827 211
122003 35 72 261 346 431 890 123001 51 131 93
294 405 6 52 537 657 840 974 124004 53 181 228
92 390 633 55 99 720 70 878 955 125052 76 174 203
314 34 52 556 794 826 38 974 79 99 126097 109 35
63 81 85 201 310 46 454 82 83 85 533 601 51 702
887 127073 116 57 88 240 318 64 508 647 701 856
128055 85 110 211 310 65 449 593 708 19 821 60
75 955 129064 225 379 567 98 830 32 36 62 902 41
89 130040 66 116 23 78 94 220 58 302 493 551 73
97 655 58 59 849 950 131046 57 74 152 307 12 38
416 48 52 64 508 29 66 91 93 609 132014 55 71 81
108 234 85 90 436 520 601 90 790 133049 67 224
32 49 68 330 488 531 45 708 10 860 67 134087 106
407 37 556 632 56 807 63 913 95 135089 100 84 85
270 84 462 82 619 736 812 93 99 136027 132 213
363 715 43 53 800 43 92 907 53 137018 21 28 49
83 92 224 66 359 83 400 515 56 64 95 634 40 53
705 32 42 75 801 138 194 360 87 450 526 64 86 628
91 850 139 155 419 75 519 26 50 611 45 61 63 82
84 772 818 21 93 928 69 140005 186 205 300 34 417
590 602 28 754 88 805 39 56 59 66 141031 89 254
373 405 80 91 543 67 747 863 142066 99 312 406
528 621 881 903 27 36 143089 92 110 221 327 30
50 79 508 671 703 67 94 858 900 17 54 144002 15
44 50 100 31 33 94 235 405 23 50 52 53 841 145033
69 202 43 64 405 18 51 523 54 91 808 954 66
146052 200 56 321 47 96 431 56 91 522 30 74 620
54 708 892 918 60 91 93 147107 76 223 33 78 353
55 495 582 602 711 19 35 39 52 829 37 148010 27
101 26 332 409 609 30 911 46 54 149052 223 58 331
88 451 544 601 73 713 801 952 57 98

150049 61 165 93 250 58 319 68 77 419 23 56
562 607 792 863 915 74 151185 91 209 40 61 305
75 489 90 561 67 89 669 735 944 152091 111 209
92 331 411 539 93 700 28 88 847 910 42 153019 29
37 160 216 68 340 414 530 69 75 628 972 154095
77 81 92 438 71 75 225 336 71 568 666 75 97 884
155168 213 91 435 62 70 699 705 35 55 847 52 97
908 156029 49 67 86 209 13 53 62 64 66 89 518 40
85 672 773 843 47 56 81 965 157065 87 133 89 275
415 88 509 42 701 158106 25 327 60 476 556 87 612
708 20 70 75 84 865 81 159029 120 47 249 80 308
36 67 74 420 72 753 823 65 98 910 75.

לאדז, 31 מערץ 1932

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 31 מערץ 1932

אינטערווענץ איז פרעמדע מלוכות

(—)

אין די לענדער, וואו די רעגירונגען אליין פיהרען אנטיסעמיטישע פאליטיק אדער טאלערירען אמווייניגסטען אקטיווען אנטיסעמיטיזם, פאלט מען אריין אין דעם גרעסטען גרימצארן, ווען דאס „אויסלאנד מישט זיך אריין אין אינערע ענינים" אונטער דעם דרוק פון יודישע אינטריגעס". ווען ענגלישע יודען, למשל, באוועגען ענגלישע פארלאמענטאריער צו אינטערפעלירען די רעגירונג וועגען פאגראמען אדער פערפאלגונגען פון יודען אין רומעניען, ווען יודען אין פראנקרייך אדער איטאליען הויבען אן ארויסטראגען זייערע זארגען צוליב דעם גורל פון פוילישע אדער אונגארישע אדער לעטישע יודען אויף אנ'אפענער אינטערנאציאנאלער טריבונע, פראטעסטירען און פארלאנגען יושר, הייסט דאס, אז יודען גראבען אונטער דעם פרעסטיזש פון די מלוכות, וואו זיי לעבען, און ברענגען זיי א שווערען שאדען.

צעהנדליגער און צעהנדליגער יאהרען דויערט די דאזיגע סיטואציע און פאראנטווארטליכע פאליטיקער קענען נאך אלץ בעגרייפען, אז דער מין פון אינטערווענץ איז די איינציגע וואפען אין אונזערע הענד.

נישט מיט קיין גרינגען הארצען געהען אויסלענדישע יודען אפעלירען צו דער וועלט און פאדערען פאר זיך יושר. נישט איינמאל איז אזא מין אינטערווענץ געשעהן אין אויסלאנד געגען דעם אויסדריקליכען ווילען פון יודען-תושבים, וועלכען ווילען נישט זיין די, וואס טרעטען אויף געגען זייער אייגען לאנד. האבען מיר דאך געהאט די שווערע מעשה מיט די טערקישע יודען, וועלכע האבען נישט געוואלט הערען פון פריווילעגיעס, וואס די אינטערנאציאנאלע מינדערהייטס-פארטראג האבען זיי געבראכט. און דאס איז געווען אין א צייט, ווען די נייע, די רעפארמירטע טערקיי האט פשוט מיט די פיס געטראטען די נאציאנאלע רעכט פון דער יודישער מינדערהייט.

עס בילדעט זיך א פארכשופטער קרייז. די סאלידאריטעט פונ'ם וועלט-יודענטום וועט קיינמאל נישט קענען שווייגען אדער בערוהיגען זיך, ווען יודען וועלען דא אדער דארט פערפאלגט ווערען. דערצו דארף מען נישט האבען קיין פראפאגאנדע און קיין העצען געגען וועמען עס איז. דאס איז דער יודישער דראנג צו זעלבסטדערהאלטונג, די איינציגע קראפט, אויף וועלכע עס שטיצט זיך דאס יודישע פאלק אומעטום אין דער וועלט.

יעדע מלוכה, וואו זי זאל נישט זיין, וועט שטענדיג אנשטויסען זיך אויף אנ'ארגאניזירטע יודישען ווידערשטאנד, אויב די מלוכה אליין וועט טרייבען אנטיסעמיטישע פאליטיק, אדער שטיל שווייגענדיג טאלערירען אנטיסעמישע ארויסטרעטונגען.

ל. נ.

—=:§:=—

די פויליש-דייטשע פערשטענדיגונג

אויף איינינגע געביטען פון סחורות-אויסטויש

אין משך פון די לעצטע עטליכע וואכען זענען געפיהרט געווארען אונטערהאנדלונגען צווישען דער פוילישער און דייטשער רעגירונג געגען די ווירטשאפטליכע בעציהונגען צווישען ביידע לענדער. די אונטערהאנדלונגען זענען איצט פערענדיגט געווארען און עס איז געקומען צו א פערשטענדיגונג וועגען געגענזייטיגען סחורות-אויסטויש. די פערשטענדיגונג געהט אין דער ריכטונג, וואס ביידע לענדער האבען בעשלאסען פון איין זייט נישט צו פערשארפען די שוין אנגענומענע תקנות, וועלכע זענען איינגעפיהרט געווארען אין צוזאמענהאנג מיט דעם צאל-קריג צווישען פוילען און דייטשלאנד, פון דער אנדערער זייט אייגהאלטען אין אלגעמיין דעם געגענזייטיגען אויסטויש, אזוי ווי ער איז געווען אין סוף פון פערגאנגענעם יאהר. דער פויליש-דייטשער האנדעלס בילאנס איז פארן יאהר 1931 פאר פוילען נישט געווען קיין גינסטיגער, ווייל ער איז געשלאסען געווארען מיט אנ'עודף לטובת דייטשלאנד. די דאזיגע סיטואציע האט געצוואונגען די פוילישע רעגירונג צוצוגרייטען געוויסע צאל-פעראָרדנונגען, וואס דארפען פערהיטען פוילען פאר דעם פאסיווען בילאנס אין האנדעל מיט דייטשלאנד. דער אנזאג פון די דאזיגע מיטלען האט געצוואונגען די דייטשע רעגירונג אנצוהויבען אונטערהאנדלונגען. פון דער אנדערער זייט, האט דייטשלאנד געוואלט איינפיהרען די מאקסימאלע צאלטאריפען, וואס דאס וואלט געווען א קלאפ פאר'ן פוילישען אימפארט און דאס האט בעוואויגען די פוילישע רעגירונג צו דערפיהרען די אונטערהאנדלונגען צו א גינסטיגען סוף.

די דערגרייכטע פערשטענדיגונג בעציהט זיך אויף א גאנץ שמאלען געביט פון סחורות-אויסטויש, אבער דאך וועט זי האבען א גרויסע בעדייטונג פאר דער געגענזייטיגער ענטוויקלונג פון די האנדעלס-בעציהונגען.

דער אויסגאנגס-פונקט ביי די אונטערהאנדלונגען איז געווען דער מצב פון סוף יאהר 1931. פון דער פוילישער זייט האט מען זיך בעמיהט, אז דער מצב זאל לכל הפחות נישט ערגער ווערען און אויף וויפיל דאס איז מעגליך, זאלען אריינגעפיהרט ווערען אויסבעסערונגען לטובת פוילען. אין רעזולטאט פון די אונטערהאנדלונגען איז דייטשלאנד איינגעגאנגען נישט אנצווענדען דעם מאקסימאל טאריף לגבי אייער און פוטער, וואס ווערט אריינגעפיהרט קיין דייטשלאנד פון פוילען, געגענזייטיג זענען אנערקענט געווארען געוויסע קאנטינגענטען בוימוואל, פוילען האט אויך ערלויבט אריינצופיהרען געוויסע סכומים סחורות, וועלכע זענען געווען פארויסגעזעהען אין די איינגעהיטע אימפארט-פערבאטען. די סחורות, וועלכע זענען נישט אריין אין דער רשימה פון דער פערשטענדיגונג, וועלען פון ביידע זייטען בעלעגט ווערען מיט די מאקסימאלע צאל-טאריפען.

די פויליש-דייטשע צאל - פערשטענדיגונג טראגט נישט דעם כאראקטער פון א נארמאלען האנדעלס-אפמאך. דא זענען בלויז אריינגענומען געווארען אין געוויסע ראהמען די מיטלען, וועלכע ביידע צדדים האבען געהאט אנגענומען אין רעזולטאט פון דעם צאל-קריג צווישען זיך. די בעדייטונג פון דער פערשטענדיגונג בעשטעהט דערין, וואס נישט קוקענדיג אויף דער טענדענץ פון אלע לענדער זיך ארומצוריגלען מיט וואס העכערע צאל בארירען, איז דאך געפונען געווארען א געמיינזאמע שפראך, זאל זיין נישט בנוגע דעם גאנצען האנדעלס-געביט, איז יעדענפאלס אויף א קליינעם אפשניט פון די געגענזייטיגע האנדעלס-בעציהונגען.

דאס נייע בוך פון לאיד דזשארדזש'ן

דער ג. ענגלישער פרעמיער וועגען די דייטשע ענטשעדיגונגען

אין לאנדאן איז נאר וואס ערשינען א בוך פון לאיד דזשארדזשן א. נ. „דער אמת וועגען די ענטשעדיגונגען און וועגען די מלחמה-שולדען". דאס בוך האט ארויסגערופען א סענסאציע און ווערט זעהר פיל קאמענטירט אין די קרייזען פון דער פאליטיק און אין דער פרעסע, נישט בלויז אין דער ענגלישער, נאר בכלל אין דער אייראפעאישער.

אין בוך איז פאראן זעהר אנ'אינטערעסאנטער טייל, וואס איז נוגע אמעריקע. דער מחבר שרייבט, אז דער שליסעל צו לעזען דעם קריזיס, וואס פלאגט איצט די וועלט, ליגט אין די הענד פון אמעריקע.

אבער, שרייבט לאיד דזשארדזש, אמעריקע דארף נישט די בקשה פון אייראפע צו ליקווידירען אלע קריגס-שולדען, דערונטער אויך די ענטשעדיגונגען, פערשטעהן איינזייטיג. ענגלאנד איז געווען און בלייבט אויף ווייטער דער גרעסטער אינטערנאציאנאלער סוחר, וועלכער פערשטעהט אויסגעצייכענט ווי געפעהרליך עס איז איבערצולאזען די חובות ביי דער געשאקעלטער קאניונקטור. אמעריקע דארף וויסען, אז די ביטע פון אייראפע וועגען ליקווידירען די חובות איז נישט קיין ביטע פון א האפנונגסלאזען בעל חוב, וועלכער בעט מען זאל איהם געבען א נדבה. אייראפע האט געצאהלט אזוי לאנג כל זמן די אמעריקאנער בענק זענען נישט געווען פול מיט גאלד און דייטשלאנד האט בעטען אלעסדינג, אבי צו צאהלען רעגולער די חוב'ת. פראנקרייך בעט וועגען גארנישט, פראנקרייך איז צופרידען, וואס איהרע חובות צאהלט איהר געוועזענער שונא.

אין זיין בוך בעמיהט זיך לאיד דזשארדזש צו בעווייזען, אז אין די קריטישע טעג פון ווערסאל האט ער אויסגעצייכענט פערשטאנען וואסער סכנה עס ליגט אין ווערסאלער טראקטאט.

מיט רעכט פרעגט דעריבער איצט לאיד דזשארדזשן דער לאנדאנער קארעספאנדענט פון דער „פאסישער צייטונג": אויב ער האט געוואוסט וואסערע שרעקליכע רעזולטאטען עס וועט ברענגען דער ווערסאלער טראקטאט, פארוואסזשע האט ער, וועלכער איז דאמאלט געווען פרעמיער-מיניסטער פון גרויסבריטאניען און האט געהאט א קאלאסאלען אויטאריטעט און איינפלוס, פארוואס האט ער גארנישט געטון, כדי אויסצומיידען זאכען, וואס וועלען האבען שרעקליכע פאלגען און וואס די פאלגען האט ער, ווי ער אליין בעהויפט, אזוי גוט פאראויסגעזעהן?

צוגאסט ביי קארין מיכאעליס

ווי עס לעבט די אויטארין פון „געפעהרליכען עלטער"

די בעוואוסטע דענישע שריפטשטעלערין, די ויטארין פון וועלט-בעריהמטען בוך „דער געפעהרליכער עלטער", קארין מיכאעליס איז איצט אלט געווארען 60 יאהר. זי איז ביי דער געלעגענהייט בעזוכט געווארען דורך פיל זשורנאליסטען. איינער פון איהרע בעזוכער בעשרייבט איצט ווי עס לעבט און ארבייט די בעריהמטע שרייבערין.

קארין מיכאעליס וואוינט אויף איינעם פון די קליינע דענישע אינזלען. אויפ'ן דאך פון איהר געמיטליך הייזעל פלאטערט שטענדיג די רויטע דענישע פאהן מיט דעם ווייסען קרייץ אינמיטען.

קארין מיכאעליס נעמט שטענדיג אויף איהרע געסט אויסערגעוועהנליך גאסטפריינדליך, זי האט שטענדיג פאר יעדען א גוטמוטיגען שמייכעל. זי ווייזט די געסט איהר גארטען, איהרעביימער, זי פיהרט זיי איבער די שטעגלעך פון גארטען און דערצעהלט ווי אזוי זי ארבייט. דער גארטען איז מיט דער צייט געווארען צו געדיכט און פינסטער, זי האט דעריבער געהייסען אויסהאקען אביסעל ביימער און אין גארטען איז ווידער געווארען ליכטיג.

אין הויז פון קארין מיכאעליס איז אנ'אמתער מוזעי. דא זענען אנגעזאמעלט פיל אנטיקען, מאר-מאר, פארצעליי, בילדער און פערשידענע קליינינקייטען.

אונטערן סאמע דאך, צווישען א בארג ביכער און זשורנאלען זיצט די שרייבערין ביי'טאג און ביינאכט איבער איהר שרייב-מאשין און ארבייט, זי שרייבט איהרע ראמאנען און ארטיקלען.

קארין מיכאעליס פיהרט א קארעספאנדענץ מיט דער גאנצער וועלט. מען שפאסט, אז די פאסט-אפטיילונג, וואס געפינט זיך אויפ'ן קליינעם אינזעל, עקזיסטירט אייגענטליך בלויז פאר איהר. גאנץ אפט קומען צו איהר געסט. שטענדיג וואוינט מיט איהר, איהר אלטע מוטער, וועלכע קוקט אויף דער בעריהמטער שרייבערין נאך אלץ ווי אויף א קינד, וואס נויטיגט זיך אין אפיטרופס.

אלע איינוואוינער פון דער אומגעגענד זענען נאטירליך איהרע בעקאנטע און פריינד און קומען אפט צו איהר צו גאסט. עס קומט צו איהר דער דאקטאר פון אינזעל אויף זיין אלטען „פארד". עס קומט דער בוכהענדלער פון סווענבארג און ברענגט איהר די לעצטע ביכער-נייעסען, מאלערס קומען איהר ווייזען זייערע בילדער און דער קאפיטאן פון דער שיף, וואס שטעהט אין נאהענטען האפען, קומט זיך טיילען מיט זיינע איינדריקען פון דער לעצטער רייזע ארום דער וועלט.

קארין מיכאעליס האט זעהר ליב חיות, זי קאן נישטצו זעהן ווי מען מוטשעט א חיה און טייל מאל זאגט זי, אז זי וואלט וועלען מאכען א שייטער הויפען און פערברענען אויף איהם אלע בייטשען פון דער וועלט.

קארין מיכאעליס איז די נישט געקרוינטע קעניגין פון אינזעל. זי איז פון אלעמען בעליבט און געאכטעט. פיל לאכען פון איהר, רופען איהר אן טרוימערין, וועלכע וואלט וועלען אלע מענשען מאכען גליקליך. זי איז די פערקערפערונג פון דער דענישער באהעמע אין בעסטען זין פון דעם ווארט. פון איהר שטילען ווינקעל שיקט פונאנדער די דאזיגע קלוגע פרוי איהרע געדאנקען איבער דער גאנצער וועלט.

60-יעהריגער געבורטסטאג פון אהרן סאלץ

מיטגליד פון סאוויעטישען העכסטען געריכט

מאסקווע, (יט"א) דאס פרעזידיום פון „ציק" און פון העכסטען געריכט און א רייהע אנדערע מלוכה'שע און פארטייאישע ארגאניזאציעס האבען בעגריסט דעם אלטען באלשעוויסטישען טוער אהרן סאלץ, צו זיין 60-יעהריגען געבורטס-טאג.

א. סאלץ שטאמט פון א ווילנער יודישער משפחה, וואס צעהלט א סך לומדים, רבנים און משכילים. פון זיינע 60 יאהר לעבען האט ער 37 יאהר אפגעגעבען דער רעוואלוציאנערע בעוועגונג, פון דעם האט ער 14 יאהר פערבראכט אין פערשידענע צארישע תפיסות און אויף פערשיקונג. נאך אלס גימנאזיסט איז סאלץ אין יאהר 1895 צוגעטרעטען צו דער רעוואלוציאנערער בעוועגונג. ער איז עטליכע מאל געווען פערשיקט און צוויי מאל ענטלאפען פון פערשיקונג.

נאך דער רעוואלוציע איז סאלץ געווען רעדאקציע-מיטגליד פון „פראוודא" און מיטארבייטער פון אנדערער קאמוניסטישע אויסגאבען. פאר די לעצטע 13 יאהר איז ער שטענדיג געווען פרעזידיום-מיטגליד פון דער צענטראלער קאנטראל-קאמיסיע, דער העכסטער פארטייאישער קאנטראל-ארגאן, און פאר די לעצטע 10 יאהר מיטגליד פון פרעזידיום פון העכסטען געריכט, מיטגליד פון דער אינטערנאציאנאלער קאנטראל-קאמיסיע א.א.וו.

אלס פארזיצער פון דער קאמיסיע פאר פערזענליכע אמנעסטיעס, בעזוכט סאלץ כסדר די פערשידענע תפיסות און בעפרייט יעדערען, אויף וועלכען מען קאן נאר געפינען א זכות.

פאר זיין אויסערגעוועהנליכער בעשיידענקייט אין פערזענליכען לעבען, פאר זיין אויפמערקזאמען צוגאנג צו זאכען און מענשען ווערט ער אין די קאמוניסטישע רייהען אנגערופען „דאס געוויסען פון דער פארטיי".

עסטרייכישע ריכטער ווערט פערבאטען צו פיהרען אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע

ווינ, (י.ט.א.) דאס יוסטיץ-מיניסטעריום האט פערבאטען אקטיווע ריכטער זיך צו בעטייליגען אין עפענטליכער אנטיסעמיטישער פראפאגאנדע. נאר ווען דער ריכטער איז אליין וואהל-קאנדידאט מעג ער זיך בעטייליגען אין עפענטליכער אגיטאציע. אבער אויך אין דעם פאל בלויז בשעת דער וואהל-קאמפאניע. מיט דער דאזיגער דינסטשרייבן האט דער בונדעס-קאנצלער ערלעדיגט די ווענדונג פון דער „אוניאן פון עסטרייכישע יודען" געגען איינינגע ריכטער און געריכטס-פארשטעהער אין פראווינציעלע בעצירקען, וועלכע האלטען רייצענדע אנטיסעמיטישע רעדעס אויפ'ן האקענקרייצלערישע פערזאמלונגען.

אינדיאנער זיך מודה געווען אין ערמארדען די יונגע יודישע פארשערין

ניו-יארק, (י. ט. א.) גאלני סימאר פון אפאטשע-שבט א יונגער אינדיאנער, האט זיך מודה געווען אין ערמארדען די ניו-יארקער יודישע סטודענטין העגריעטע שמערלער בעת א וויסענשאפטליכע עקספעדיציע אין שטאט אריזאנא.

אין קורצען וועט פארקומען דער פראצעס פון מערדער.

די זקנים פון אטען אפאטשע-שבט האבען צוזאמענגעקליבען א פאנד צו פערטיידיגען דעם ... אינדיאנער

Dr. Różaner

ספעציאליסט פון הויט און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע און קינדערלאזיגקייט
נארוטאוויטשא 9, טעלעפאן 128-98
נעמט אן פון 8–10; 4–8 אוועגד.
זונטאג פון 9 ביז 10 פריה.

אין אנטווערפענער דיאמאנטען־גיהנם

(פון אונזער קארעספאנדענט)

מזל טוב, אנטווערפען איז נאך ווייכער געוואָרען מיט אַ דיאמאנט־קרינג, און דער געדיכטער בעלעבטער פעליקאַן שטראַסע — דאָס דיאמאנט־גיהנום, וועלכע איז פערשפרייט און פערצווייגט מיט אַ נעץ פון דעם דיאמאַנט־האַנדעל בערזע, קלובען, שענקעל, פארטוניא, איז נאך אַ טויבענשלאַק צוגעקומען.... און ס'וועלען אַוודאי קרבנות נישט פעהלען, ווי זאָגט דער דייטש : „די דומען ווערדען נישט אַלע.... אויף דער חורבה פון דער אויבענ־בעציכענטער „אַלטען פאָרטוניא", וועלכע איז יאָהרען לאַנג געווען פון דעם דיאַמאַנט־סינדיקאַט אויס געשלאָסען, פערשאָלטען און אין חרם אַריינגעליגט האָט זיך, ביי די אַנטווערפענער דיאמאנטערען גע־שאַפען פרישע איניציאַטיוו, געזאַמעלט פריש געלד, אויפגענומען פרישע מיטגלידער — יודען זענען עקשנים — יודען לאָזען זיך נישט שפייען אין דער קאַשע, און געבויט אַ שפיגעל „נייע פארטו־ניא", וועלכע שטעהט אויף דעם בעסטען פלאַץ, די מזרח־שטאָט פון דער פעליקאַן שטראַסע און וועלכע פערנעהמט אַנ'עקסטרא קאַפיטעל אין דער דיאמאנט כראָניק.

געשעהען איז דאָס מחמת די פערוואַלטונג פון דעם „אַלטען פאָרטוניא" האָט אויף איהרע מיטגלידער אַרויפגעלייגט צו הויכע שטייערען, קאָנטריבוציעס און מיטגליד־ביטראַגען, געוואָלט מיט אַמאָל ווערען רייך, שטייגען ביז אין הימעל, דער ערד קוגעל אויף דעם שפיץ פון דער „פאָר־טוניא", וועלכער ווערט פון מלאכים אויף זייערע אַקסלען געטראָגען, איז דער סימבאָל דערפון — און די פון שטיין אויסגעהאַקטע פיגורען פון שעפ־סען אַרום דעם בנין, האָט זיי געוואָרענט, אַז יודען זענען נישט קיין שעפסען — אָבער ווי זאָגט מען: „דאָס קריגעל געהט אַזוי לאַנג צום וואַסער, ביז דאָס אויערל ברעכט זיך אָפּ", — די ברד־מאַלע בעהאַנדלונג פון דער „פאָרטוניאַ" פער־וואַלטונג איז געוואָרען נישט דערטרעגליך, עס איז געוואָרען „ויאָנחו", איהר אייגענטימער האָט געוואָלט זיין „ידו בכל", אַ דיקטאַטאָר, געגאַנגען אין המנ'ס וועגען" און דערפאַר אויך געהאַט המנ'ס סוף. פערלאָזענדיג די „אַלטע פאָרטוניא" האָבען זיך די יודען צוערשט גרופּירט אין דעם בשכנות'־דיגען לאָקאַל „גרויבאַרד", וועלכער האָט געדינט אַלס „דירת עראי", אַנ'איבערגאַנגס־בריק, צו נייע פּלענער, נייע קאַפּיטאַלען און סוף־כל־סוף צו דעם „חנוכת־הבית" פון דער „נייעם פאָרטוניא", מ'האָט איהר מוסיף געווען אַ וואָרט די „נייע", ווייל ס'איז אַנ'אַלטער מנהג ביי יודען, אַ חולה'ס יאָהרען ווערען „בענייט" נאָך אַ לאַנגער קרענק, אָדער אַ סוחר שטעהט אויף תחית המתים, נאָך אַ נישט קשה'דיגען באַנקראָט, גיט מען איהם אַ ביינאָמען, אַנדערע רופען זי אַפילו „דיאמאנט קרינג". בעגעגענט אַ יוד דעם אַנדערען אויף דער גאַס און פרעגט איהם ר' משה : וואו געהט איהר ? ענטפערט איהם דער צווייטער : — כ'געה... אין קרענק.... איהר איי־גענטליכער נאָמען אָבער, וועלכער איז אויסגער־האַקט אויף אַ טאָוועל אין ווייסען מאַרמאָרשטיין איז נישט אַנדערש ווי: „קליין בילדינג" אויף דעם נאָמען פון איהר איניציאַטאָר און אויפבויער. ווייל אונטער איהרע פליצעס געפינט זיך דער גרויסער בילדינג דער „עוג מגוג", דער וואָלף־בילדינג, דער אמת'ער צענטער פון די אינדוסטריעלע דיאַ־מאַנט־פאַכען. געמיינט האָבען די איניציאַטאָרען מיט'ן „קליין בילדינג" די נעכטיגע סימפּאַטיקער.

און היינטיגע צושטערער פון דעם „אַלטען פאָרטו־ניא" צו געבען איהר דערמיט דעם לעצטען טויט־קלאַפּ, אַז זי זאָל איינגאַנצען אַריינפאַלען אין תהום פון פערגעסענהייט און פערלאָזטקייט, געמאַכט גרוי־סע ביוראָס מיט אַלע קאָמפלעטען.

דער אַריינגאַנג צו דער נייער „פאָרטוניא" איז דורך ברייטע, הויכע רויט־געפאַרבטע טויערן, די שערי־רחמים, מחמת אַריין זענען די טויערן ברייט... אַרויס — שמאָל, ס'רייצט אייך מיט דעם גלאַנץ און פראַכט און גרויסע שאַנסען „עולה לגדולה" צו זיין, אַנ'אמת'ער דיאמאנטער צו ווערען. אָבער נאָכדעם ווי איהר זייט דעם שוועל אַריבער, טרעפט איהר דאָרט דעם „קאַלטען קרופּיע" און דעם „פער מיטלער"—דעם אַזוי גערופענעם שוואַרץ טייוולאָר נישען „קורטיע" און איהר דאַרפט האָבען גרויס רחמים אַ „סיעתא דשמיא" אַרויס אַ לעבעדיגער... ס'איז דער דיאמאנט־האַנדעל גלייך ווי דער ספּאָרט פון „שיסען אויף טויבען", אויב איז ער אַ גוטער שיסער, וויסענדיג וואו אָפּצושטעלען געניוי דעם ציל, טרעפט ער איהם מיט'ן ערשטען שאָס... אויב נישט, מוז ער שיסען אַ צווייטען, אָדער אַ דריטען מאָל, איינער פריהער, איינער שפּעטער. פריהער לאָזט מען די טויבען אַרומפליהען פראַנק און פריי אינ'ם גרויסען פאַרק, מען לאָזט זיי זיך צוגעוואוי־נען צו מענשען, ווערען פריינד מיט מענשען, בע־נוצענדיג זיך מיט דער צערטליכקייט פון גוטע ריידעלעך און חנופה, דערנאָך ברענגט מען זיי אונטער דעם פאַרק מאחורי הפרגוד, צו זייער גרוי־זאַמען טויט, מי ברעב... מי במים.... מי ינוע.... מי ינוח.... וויפיל טויזענדער מענשען האָבען אין דער לאַנגער רייה פון די אויסגערעכנטע דיאַ־מאַנט־געביידען דאָרט אויף דער פעליקאַן שטראַ־סע בעגעגענט דעם זעלבען שיקזאַל, ווי די אָרימע אומשולדיגע טויבען.

וויפיל מענשליכע לעבענס זענען צובראָכען געוואָרען, ווערענדיג דערשטיקט און בעגראָבען אונטער דעם רויש פון הולטאַיסטווע און לוקסוס. דער ברען צו ווערען אַ מיטגליד אין דער „נייער פאָרטוניא" איז געווען שטאַרק, דער פרייז פון אָנ־הויב איז געווען אַ מינימאַלער צו דערווערבען אַ גרויסע מאַסע מיטגלידער, סיי די, וועלכע זענען אָנגעשלאָסען אין אַנדערע קלובען, סיי די, וועלכע זענען נאָך בכלל נישט אין אַ קלוב געווען. גע־וועזענע קאַפע קליוועס, קאַנדידאַטען אויף צו ווערען גרויסע דיאמאנטאָרען, האָבען פערזוכט דאָס לעצטע, איינגעצאָהלט די סומע, איבערגעגעבען די פאָטאָס, וועלכע האָבען דאָרט געהאַנגען ווי די „עשרת בני המן" אונטער גלאָז־שויבען, אַ צייט לאַנג, למחמת די אָנגעשלאָסענע, אין וועלכען עס איז קלוב, זענען על פי דין פון די דיאמאנט־רעגו־לאַמין אנשטענדיגע מענשען, בלי שום חשש און פקפוק בכלל, כשר'ע בהכשר הסענדיקאַט.

אַנ'אַלטע טראַדיציע אין אַנטווערפען, אַ יונגעל נאָך נישט דערוואַקסען ע"שט אָנגעטאָן לאַנגע הויזען שיקט מען איהם אין „שענקעל", אָדער אין אַנ'אַנדערען דיאמאנט־צירקעל און פון דאַנען ציהט ער זיין פיזישע און גייסטיגע חיונה דעם „גירסא דינקתא". ס'איז קיין וואונדער, וואָס אַנטווערפען פערמאָגט אַזאַ יוגענד פון תלמידי חכמים, יודעי ספר.... די שופטים, דיינים, „מאזני צדק", פאַראַ־גראַפען און סטאַטוטען זענען דאָ די זעלבע, ווי איבעראַל, אָבער, און אַ „אָבער" איז אַ צרה, איבער־וועניג איז ווימש הושך, ס'איז פינסטער נישט בלויז אין טאָש.... אָבער אויך אין זאַל. אַז מ'וויל אָנ־קוקען אַ „זיכט"־דיאמאנט, מוז מען זיך נעהמען גוט די אויגען אין די האַנד אַריין, ס'העלפט אַפילו נישט אַ צייז־לופע, ס'איז „שמש בגבעון דום". די אַנדערע געביידען מיט זייערע הויכע הימעל־קראַצערס האָבען די זון־שטראַהלען נישט צוגע־לאָזט, אַז זיי זאָלען פאַלען איבער דעם צוגעקר־מענער דיאמאנט־געביידע, און דאָ האָבען זיי גע־האַט דעם גרעסטען סטראָף. היינט, אַז דער דיאמאנט איז פערטונקעלט געוואָרען, שוואַרצע כמאַרעס האָ־בען זיך פערשפרייט איבער דעם האָריזאָנט פון דער אַלגעמיינער דיאַמאַנט־אינדוסטריע, די מעהרסטע יונגעלייט, געוועזענע קאַפע קליוועס דיאמאנט־שניידערס, אַ טייל אין זייערע אַלטע היימען צו־ריקגעקעהרט, אַ טייל איבערגעגאַנגען צו אַנדערע פראָפעסיעס, און די ביזנעס זענען בזיונות גע־וואָרען און צוזאַמען מיט דער אויפלעבונג פון דער „אלטער פארטוניא", וועלכע האָט צוגעצוי־גען צו זיך אַ גרויסע צאָהל מיטגלידער פון אַנדערע קלובען בכלל און פון דער „נייער פאָרטוניא" בפרט, איז דאָס ליכט פון דעם „קרינג" נאָך טונקעלער געוואָרען, ווייל, איינזאַם און פערלאָזט בעסען זיך די ווענד, ווען וועט קומען די ישועה ? און שטילער איז געוואָרען אויף דעם „בית־החיים"...

שמואל האלענדער.

אַ דייטש־איטאַליענישער קולטור־אינסטיטוט איז געגרינדעט געוואָרען אין רוים

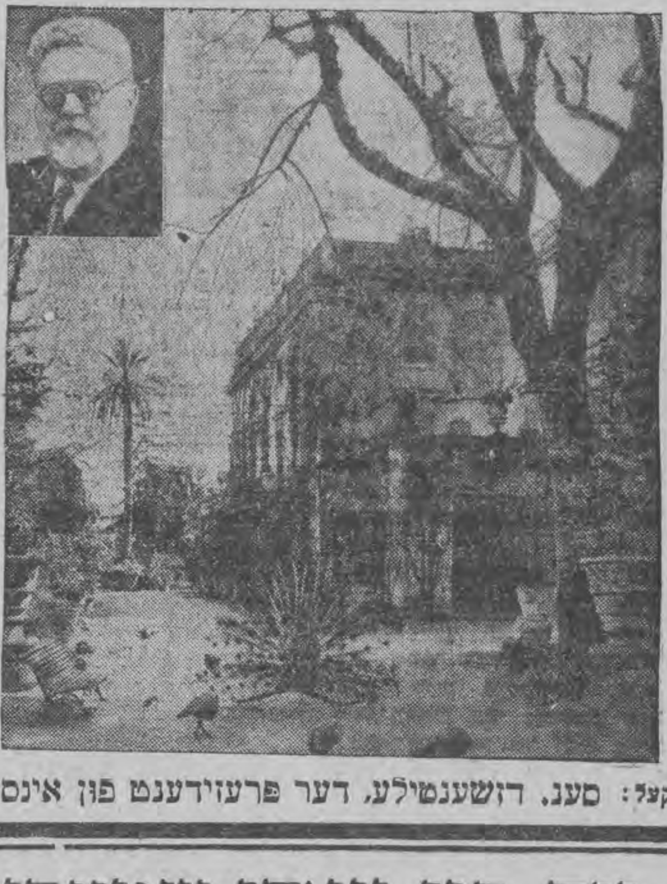

אין ווינקעל: סענ. דזשענטילע, דער פרעזידענט פון אינסטיטוט

דער יוביליי פון פרץ הירשביין

אין ניו־יאָרק ווערט איצט געפייערט דער 50־יאָהריגער יובילעאום פון פרץ הירשביין. הירש־ביין איז פריהער פאַר ...לץ אַ דראמאטורג און דאָס טאַקע דער גרויסער און דערפאָלגרייכסטער דראמא־טורג. הירשביינס פיעסען (פוסטע קרעטשמע", „גבלה „גרינע פעלדער", „שמידס טעכטער", „אַ פערוואָר־פען ווינקעל" א. א.) זענען דער קוואַל פון וועלכען עס האָבען כסדר געשעפט די „ווילנער טרופּע" אין איהר גלאַנץ־פעריאָד און פון וועלכע עס שעפען ווייטער אַלע קינסטלערישע יודישע דראמאטישע טעאַטערן. זיינע פיעסען האָבען די ערשטע אַריינ־געבראַכט אין יודישען טעאַטער דעם ריח פון פעלד, האָבען די ערשטע אַרויפגעפיהרט אויף דער יודישער סצענע געזונטע קערענדיגע פאָלקס־מענ־שען, אָפּגעברענטע פון דער זון. דעם גרעסטען דערפאָלג האָבען הירשביינס יודישע פיעסען — דאָרט וואו עס קומט צום פולען אויסדרוק הירש־ביין דער ליריקער.

אָבער הירשביין איז נישט נאָר דער דראמא־טורג פון קינסטלערישען יודישען טעאַטער, נאָר אויך דער גרינדער פון ערשטען יודישען קונסט־טעאַטער. אין יאָהר 1908, דעמאָלט, ווען יודיש־טעאַטער האָט געהייסען — „כינקע־פינקע", האָט הירשביין געגרינדעט אין אָדעס דאָס ערשטע יו־דישע דראמאטישע טעאַטער אין רוסלאַנד מיט דער הילף פון יונגע בעגאַבטע אָנפאַנגער (היינט די אָנגעזעהענסטע יודישע אַרטיסטען) און ביי די שווערסטע בעדינגונגען עטליכע יאָהר אָנגעפיהרט מיט דער ערשטער יודישער קונסט־סצענע.

דאָס מאָדערנע און נייע יודישע טעאַטער, וועט נאָך לאַנגע יאָהרען קענען שעפען פון דעם קערענדיגען הירשביין־רעפּערטואַר.

צו דעם ג' פובליקום!
מיר עמפעהלען דעם
קאָנקורענצלאָזען רעפּערטואַר
פון קלאַנג־קינא
CAPITOL
סעריע פון די מאָדערנסטע
פילם־מייסטערווערק
1) „אַמעריקאַנער טראַגעדיע"
לויט דער בעריהמטער ערצעהלונג פון Teodor Dreiser רעזשי Sternberg
אין די הויפט־ראָלען:
Silvia Sidney, Philips Holmes
2) „אַ נאַכט אין גן־עדן"
מיט Anna Andra
3) דעם גענעראַל'ס געליבטע
גרויסע עראָטישע דראמע
און אַנד. פילמען.

ווי אַזוי פערהיט מען זיך פון צאָהן־שמערצען?

צאָהן־אַרצט מ. שוואַרץ (לאָדז)

עס איז אַ בעקאַנטע זאַך: כדי צו פערהיטען זיך פון אַ קרענק, מוז מען קודם־כל פעסטשטעלען די אורזאַך, וואָס רופט זי אַרויס און דאַמאָלס קען מען אָנגעהמען מיטלען די אורזאַך צו בעקעמפען, אָדער לכל־הפחות, קלענער מאַכען איהר שעדליכע ווירקונג,—געניוי דאָס זעלבע איז ביי די ציין. מען דאַרף זיך קלאָר מאַכען, וואָס עס איז אַזוינס דאָס צאָהן־פוילען און פון וואָס דאָס קומט:

דאָס צאָהן־פוילען, אָדער דער „צאָהן־קאַריעס" איז אַ רעזולטאַט פון פאָלגענדע מאָמענטען: די אונווידערשטאַנד־פעהיגקייט פון די ציין, די זויערען, וועלכע פאָרמירען זיך פון די רעשטלעך עסענס און פון די לעבעדיקע קליינע מיקראָאָרגאַניזמען—באַק־טעריעס. — ביי אַ גוט־ענטוויקעלטען צאָהן, דאָס הייסט, ווען די אָרגאַנישע טיילען פון צאָהן זענען פעסט צוזאַמענגעבונדען מיט די קאַלך־זאַלצען, האָבען די באַקטעריעס קיין שום שליטה נישט, דאַ־נגען ווען די זויערען פון די רעשטלעך עסענס ענטקאַלקען דעם צאָהן דאַן קומט פאָר אַ כעמיש־פערזעטערער פּראָצעס, און דאָס איז אייגענטליך דאָס פוילען. — מיר זעהען דעריבער, אַז כדי צו פערהיטען פון קאַליע ווערען די ציין, מוז מען שטאַרקען די ווידערשטאַנדס־פעהיגקייט פון זיי, בעזייטיגען די רעשטלעך עסענס און אונשעדליך, אָדער לכל־הפחות וועניגער שעדליך מאַכען די ווירקונג פון די באַקטעריעס, — ביי פעלען וואו שלעכט־ענטוויקעלטע ציין זענען אַ ירושה־זאַך, געהט דאָס פערשטאַרקען פון די ציין צוזאַמען מיט דער פערשטאַרקונג פון גאַנצען אָרגאַניזם. גלענצענדע רעזולטאַטען געבען דער אַנטי־ראַכיטישער וויטאַמין „ויגאַנטאָל" און עהנליכע פּרעפּאַראַטען.

אַ גרויסע ווירקונג אויף די ענטוויקלונג פון די ציין האָט דאָס אַרט לעבען. ווילדע שבטים, אַ דאַנק זייער אַרט לעבען, האָבען אַ געזונטען, שטאַרקען קערפער, קאָמפּאַקטע ביינער און גוט ענטוויקעלטע ציין ; אַ מענש, וועלכער מאַכט פון קינדווייז אָן גימנאַסטיק, פערנעהמט זיך מיט ספּאָרט אָדער פיזישער אַרבייט, וועט האָבען אַ געזונטערן קערפער און דערמיט אויך ציין ווי דער, וואָס מאַכט דאָס נישט — אַ גרויסע ווירקונג אויף די ציין האָט דאָס עסען ; אַ צאָהן, וואָס אַרבייט וועניג, שטעהט אָפּ אין דער ענטוויקלונג, דער דרוק, וועלכען עס מאַכט דאָס קייען, אויף די ציין, רופט אַרויס אַ ענערגישערע בלוטצירקולאַציע אין און אַרום צאָהן און גלייכצייטיג שטויסט דאָס דערצו, אַז זיי ווערען שטאַרקער פערקאַלקט.

עס איז בעוויזען דאָס קינדער, וועלכע ער נעהרען זיך הויפּטזעכליך מיט ווייכע עסענס. זופּען א. ז. וו. בעקומען געוועהנליך שלעכטע ציין. עס איז דעריבער געזונטער פאַר די ציין הארטע שפּייזען אַפילו אַלט ברויט, סוכאַרעס. ווי ווייכע קלעפּיגע עסענס, דערביי רייניגט דאָס האַרטע עסען די ציין גופא.

יעצט קומען מיר צו דעם ווי אַזוי צו בע־זייטיגען די רעשטלעך־עסענס פון די ציין, ד. ה. צום ציין־פוצען — דאָס ציין־פוצען איז דער וויכ־טיגסטער טייל פון דער ציין־היגיענע און דאָס איגנאָרירען זי פערקלענערן די שאַנסען צו דער־האַלטען די ציין ; דאָס פוצען איז אַ מעכאַנישע מאַניפּולאַציע. דאָס וויכטיגסטע כלי־זין איז דאָס צאָהן־בערשטעל, עס איז אויך גוט פאַרזיכטיג דורכ־צופיהרען איפּין, זיידען פאָדים צווישען די ציין — זעלטען אָבער ווער עס פוצט די ציין ריכטיג און ראַציאָנעל. עס איז געבונג אַ קוק־צו־טון אויף די ציין, וועלכע די פאַציענטען פוצען גאַנץ זאָרגפעליג, צו איבערצייגען זיך, אַז אַזאַ פוצען איז גאָרנישט ווערט.

ביים פוצען דאַרף מען דאָס בערשטעל פיה־רען פון רעכטס אויף לינקס, פון אויבען אַראָפּ און פערקעהרט. מען דאַרף אויך מאַכען ק ייזענדע בעוועגונגען, דאַביי דאַרף דער דרוק זיין אַזוי שטאַרק, אַז מען זאָל פיהלען דאָס די האָר פון בערשטעל קריגען זיך אַריין צווישען די ציין. — דאָס צאָהן־בערשטעל גופא דאַרף זיין קליין, לייכט איינגעבויגען, די האָר נישט צו געדיכט, גענוג לאַנג און האַרט. קינדער דאַרף מען אָנהויבען פוצען די ציין פון $2^{1}/_{2}$–3 יאָהר, מיט אַ ווייך בערשטעל אָהן צאָהן־פולווער, נאָר איינטונקען אין וואַרים וואַסער. דער צאָהן פולווער דאַרף זיין פיין אויסגעאַרבייט, אָהן דיקע שטיקלעך.

עס איז ראַציאָנעל צו פוצען די ציין פאַר'ן שלאָף, נאָר איינמאָל אין טאָג, פון צופיל פוצען פלאַצט די עמאַל פון די ציין, — מיט צאָהן־עליקסירען, צאָהן־פּאַסטעס, דאַרף מען זיין פאָר־זיכטיג, דען פיל פון זיי ענטהאַלטען שעדליכע זאַכען, וועלכע ברענגען אַ קאָסמעטישען עפעקט, אָדער מאַכען די ציין קאַליע, — ווייל דאָס פוצען איז נישט אַנ'אידעאַלער מיטעל צו בעזייטיגען די שפּייז־רעש־לעך, דעריבער דאַרף מען פון צייט צו צייט זיך לאָזען קאָנטראָלירען די ציין ביים צאָהן־אַרצט, קינדער עלטערס יעדע 3 חדשים, ערוואַקסענע יעדע 6 חדשים, כדי צו בעזייטיגען עם צאָהן־שטיין און פּלאָמבירען די ציין, וואו ... זענען נאָך ניכט שטאַרק צופוילט, — דאָס זע... די מיטלען, וועלכע געבען אונז די גרעסטע ...אַנסען צו פערהיטען זיך פון ציין־שמערצען.

פאַרוואָס נישט אַריינציהען וואָס מעהר יודען אין די אַגראַר-בעשעפטיגונגען

צו דער פראַגע וועגן קאָלאָניזירען יודען שרייבט ד״ר ח. זשיטלאָווסקי אין ניו־יאָרקער „טאָג" צווישען אַנד. אָט וואָס:

דער יוד איז דער גרעסטער בעל־בטחון אויף דער וועלט. אין אַלע זיינע אונטערנעהמונגען ווערט ער קיינמאָל נישט, אָדער גאָר זעהר זעלטען, זיך רעכענען מיט „אויף דעם ערגסטען פאַל".

עס קאָן זיין, אַז אָט דער אויסערגעוועהנליכער בטחון און די זיכערקייט אין הצלחה איז גאָר אַ פּראָדוקט פון דער אויסערגעוועהנליכער אומזיכערקייט, וואָס כאַראַקטעריזירט אַלע יודישע שטאָטישע פּרנסות. זאָל דער יוד, איידער ער לאָזט זיך אַריין אין אַ געשעפט, אַריינלאָזען זיך אין אַ טיפען איבערקלער, אין אַן אָביעקטיווען אָפּשאַץ פון אַלע שאַנסען, וואָלט דעמאָלט די שאַנסען אויף „נישט" תמיד ווייט איבערגעוואויגען די שאַנסען אויף „יאָ", און ער וואָלט קיין איין שריט נישט געקאָנט מאַכען.

און אויב ער פערטראַכט זיך פאָרט ווען עס איז וועגען דער מעגליכקייט פון אַן ערגסטען פאַל, קומט דאָס ביי איהם אויס דאָס רוב, ווי אין דעם בעריהמטען פאָלקס־אַנעקדאָט מיט דעם „קעלביגען ממה נפשך". עס בעשליסט אַ יוד, נאָך אַ לאַנגען ישוב הדעת, צו קויפען די בהמה פאַר דעם פערלאַנגטען פּרייז. ווייל דאָס איז דאָך אַ פשוט'ער ממה נפשך: איז די בהמה קעלביג, איז זי דאָך אוודאי ווערט דאָס געלד. אלא — זי איז נישט קעלביג? ניין! זי איז יאָ קעלביג... אַזוי אַרום האָט דער יוד תמיד די „קעלביגע" צוקונפט פאַר די אויגען.

איך האָב אַמאָל געהערט, ווי אַ זעהר חשוב'ער ציוניסטישער פיהרער פון די יונגע האָט אַרויסגעבראַכט אַן אַרגומענט, אַז ארץ־ישראל קאָן אַריינבעהמען אין זיך אַ סכום מענשען, וואָס ליגט „צווישען צוויי מאָל הונדערט טויזענט און צוואַנציג מיליאָן", און אַז בכן דאַרפען מיר אַלע אונזערע כחות קאָנצענטרירען אויף דעם אויפבוי פון ארץ־ישראל. שפּילט דאָ נישט די הויפּט־ראָלע דער זעלביגער „קעלביגער ממה נפשך"? איז דאָך גוט, ווען עס איז דאָרטען דאָ פּלאַץ לפחות פאַר אַ חשוב'ער מאַיאָריטעט פון דעם גאַנצען יודישען פאָלק. וואָס טוען מיר אָבער, — איך מיין מיר, די וואָס שטרעבען צו אַן איגענעם לאַנד פאַר אונזער פאָלק, — וואָס טוען מיר אויף דעם ערגסטען פאַל, אַז דאָרט קאָנען אויפגענומען ווערען נישט מעהר, ווי אַ צוויי מאָל הונדערט טויזענט? אָבער — וועגן דעם ערגסטען פאַל טאָר מען נישט טראַכטען.

אָדער אונזערע אַסימילאַטאָרען מיט זייער האָפענונג אויף דעם פערשווינדען פון דעם אנטיסעמיטיזם. אַפילו אַ בלינדער קאָן שוין איצט אין אַלע לענדער אָנטאַפּען מיט די הענט דעם טאָג־טעגליכען וואוקס זיינעם אין דער לענג און אין דער ברייט און — וואָס נאָך ערגער — אין דער גרעב.. און עס איז שוין פאַר קיינעם קיין סוד נישט, אַז די אַסימילאַציע איז נישט נאָר נישט קיין שמירה אַנטקעגען איהם, נאָר אדרבה אויל אויף זיין פלאַקער.

גוט, ס'איז מעגליך, אַז דער גאַנצער אַנטיסעמיטיזם, מיט זיין גאַנצער מאָוים'דיגקייט, איז נישט מעהר, ווי דער לעצטער אויפפלאַם פון צעפוילווערטע מיטעלאַלטערליכע שיריים, וואָס מוזען גאָר בקרוב איבערברענען. איז דאָס זעהר אַ וואוילער שאַנס פאַר אונז. אָבער דאָס איז דאָך נאָר אַ טעאָרעטישע מעגליכקייט. פאַר וואָס נישט פערזיכערען זיך אויף דעם ערגסטען פאַל? פאַר וואָס נישט רעכענען זיך מיט דער מעגליכקייט, אַז מיר האָבען דאָ צו טון מיט גאַנצע פלאַסטען פערשטיינערטען מיטעלאַלטער, וואָס פאָדערען דורות און דורות פּראָגרעסיווע הויך־גלוט, כדי זיי פונאַנדערצושמעלצען און איבערצושמעלצען? פאַר וואָס נישט וואַרטען מיט דער אַסימילאַציע, ביז זיי וועלען אינגאַנצען איבערגעשמאָלצען ווערען? און פאַרוואָס נישט האָבען אין אויג דעם גאָר ערגסטען פאַל, — אוי, וואָס פאַר אַ ביטערען! — דעם פאַל, אַז די מענשהייט געהט איצטער צו אַ נייער נאַציאָנאַלער דיפערענצירונג, צו אַ ווידערגעבורט פון איינצעלנע, כמעט שוין פאַר טויט פערשריגענע פעלקער און אַז אויך מיר ווערען פערכאַפּט פון אָט דעם נייעם געשיכטליכען גאַנג? וואָס וועט ווערען אָפּגעהן, אויב אויך מיר זאָלען האָבען אין זינען אָט דעם, אָי, וואָס פאַר אַ ביטערען, פאַל פון אויסקעמפען אונזער פולע און גאַנצע נאַציאָנאַלע פרייהייט און זעלבסטשטענדיגקייט?

נאָר דער גרעסטער צער און עגמת נפש איז, ווען דער ממה נפשך, אָט דער אַזוי גראַטעסקער אויסדרוק פון אונזער יודישען לייכטזיניגען אָפּטימיזם, רייסט זיך אַריין אין אַזאַ בלוטיג־ערנסטער פּראַגע, ווי די חיונה־פראַגע פאַר די יודישע מאַסען אין אונזערע וואוין־לענדער. אונזערע שטאָטישע פּראָפעסיעס זענען אין איינציגע לענדער שוין ממש פער'משפט צום טויט. אין אַנדערע האַלטען זיי זיך אויף משקולת. אין די „זיכערסטע" לענדער, ווי ביי אונז דאָ, זענען אונזערע „פעסטונגען" גאַנץ היבשליך פונאַנדערגעטרייסעלט.

געוויס, קאָן נאָך קיינער נישט זאָגען מיט זיכערקייט, אַז אויף זיי איז אומעטום שוין אַרויסגעטראָגען געוואָרען דער אומפערמיידליכער גזר־דין. די איצטיגע לאַגע איז אַ שווערע, אָבער דאָך נישט נאָר פאַר יודען. זי איז אַ שווערע פאַר אַלעמען און אויף דער גאַנצער וועלט. דער קריזיס קאָן דאָך אַריבערגעהען, דעמאָלט וועלען יודען געפינען אַ פּלאַץ פאַר זיך. אָבער — פאַר וואָס נישט רעכענען אויך אויף דעם ערגסטען פאַל? ווי איז, אַז די אַמאָליגע קעלביגקייט פון דער קאַפּיטאַליסטישער בהמה איז שוין אַריבער אויף אייביג? ווי איז אַז די רחבות, וואָס קאָן ווידער געוואונען ווערען נאָך דעם קריזיס, וועט קוים לעבען נאָר גאָר אַ קליינעם טייל פון אונזער שטאָטישער בעפעלקערונג, ווייל עס וועלען זיין נאָך אַנדערע בעלנים אויף איהר, וואָס וועלען זיך שוין אַנ־עצה געבען, ווי אַזוי אונז אַרויסצושטופּען?

פאַר וואָס זאָל מען גראָד איצט נישט אויסנוצען די געלעגענהייט, אַריבערצופיהרען אַ וואָס גרעסערע צאָהל יודען אויף אַגראַרישע בעשעפטיגונגען? קיינעם וואָלט אַזאַ דעקלאַסירונג נישט געשאַדט, אַלעמען געבראַכט נוצען. פאַרוואָס זענען מיר אַזוי גלייכגילטיג צו דעם?

דער שרייבער פון אָט די שורות בעקומט נאָך אַלץ בריף פון אַלערליי מקומות וועגען דעם יודישען אַגראַר־פּראָבלעם.

מיר האָבען שוין פּאַקטיש דעם אָנהויב פון אַ סטיכישער אַגראַר־בעוועגונג, אַ כאַאָטיש־סטיכישען לויפען פון שטאָט אין דאָרף אַריין. עס איז אין דער איצטיגער לאַגע דאָ גענוג ביטשען, וואָס טרייבען דעם שטאָטישען צוריק — אָדער צום ערשטען מאָל — צו דער ערד, און דער יוד ווערט מיט יענע ביטשען געשמיסען נאָך מעהר אומ־ברחמנות'דיג, איידער ווען אַנ'אַנדערער.

דער דאָזיגער לויף צו דער ערד איז אין זיך גופא געוויס אַ דערפרייענדע פּאַסירונג אין אונזער לעבען. משמעות, אויך מיר לערנען זיך אויס צו טראַכטען אויך וועגען דעם „ערגסטען פאַל" און אַנצווענדען דעם ריכטיגען ממה נפשך: וועט די צייט קומען מיט איהר אַמאָליגען רחבות, וועט מען די שטאָטישע גליקען קיינמאָל נישט אָנווערן. אלא נישט, וועט מען אויף דעם ערגסטען פאַל זיין פערזיכערט מיט אייגענע קאַרטאָפעל און מיט אַ דאַך איבער'ן קאָפּ.

אָבער די סטיכישקייט, פּלאַנלאָזיגקייט, צעפּיצעלטקייט און נישט אָרגאַניזירטקייט פון דער בעוועגונג איז שוין גאָר נישט אַ געהויבענער ענין. מיט יחידים'שע אָנשטרענגונגען קענען נאָר יחידים געהאָלפען ווערען. אונזער אַגראַר־פּראָבלעם איז אָבער אַ מאַסען־פּראָבלעם און נאָר ווי אַנ'אָרגאַניזירטע מאַסען־בעוועגונג קאָן אויפגעטאָן ווערען עפּעס ממשות'דיגעס.

וואָס טוט מען גאָרנישט? כסדר נאָר מען רעדט און מען רעדט! אויף וואָס וואַרט מען? וואו זענען די מעשים?

זאָלען בעסער די אין פאָלק, וואָס זענען פערינטערעסירט אין אונזער אַגראַר־בעוועגונג, אויפהערען צו וואַרטען אויף אונזער עפענטליכקייט און אויף די סקאַרבאָווע עסקנים. זאָלען זיי אַליין אָנהויבען אַ מאַסען בעוועגונג: אָרגאַניזירען זיך אין אַגראַריסטישע קרייזלעך, זאָלען זיי בעשאַפען וואָס מעהר אַזעלכע קרייזלעך, זאָל דאָס פיהרען צו אַנ'אַלגעמיינער קאָנפערענץ.

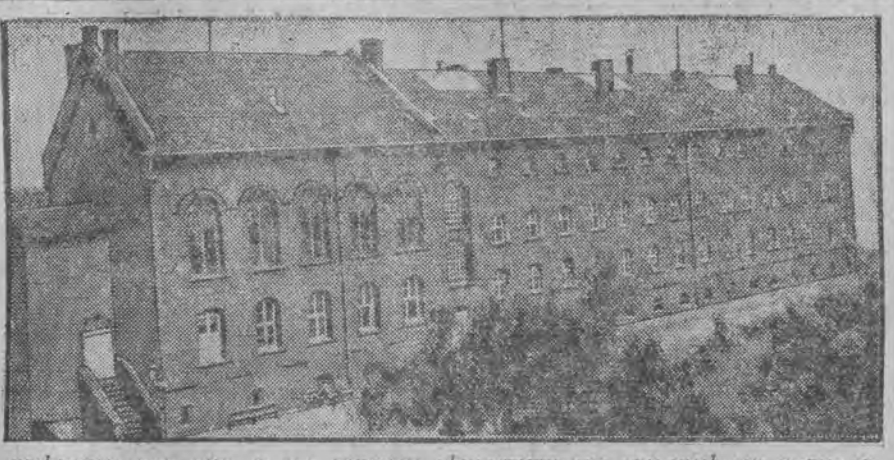

די טורמע אין ליגנבורג, איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ היים פאַר יוגענטליכע.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוועכע, אַלע אורין אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוועגד.
בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

מ. י. סמאָלאַרזש.

געראַנגעל

(דערצעהלונג)

שאַרף־שפּיזיגע גאָלדענע שטראַהלען פון דער זון שפּאַרען אַדורך די קאָלירטע, טונקעלע פענסטער שויבען פון שפּיטאָל, צעכוואַליען זיך אין שטיקערהעלקייט צווישען די בעטלעך פון די קראַנקע. די קראַנקע וועקען זיך לייכט, קרעכצענדיג, רייסען אויף די פערשלאָפענע אויגען, ווישען אויס מיט בעשטראַלטע געלבליכע פינגער, זייערע צוגעקלעפּטע אויגען און בלייבען ווידער ליגען מידע אין אַ דרימעלדיגע הילפלאָזע שוואַכקייט, נאָר מיט גרויסע ברייט־פונאַנדערגעריסענע אויגען, וואָס גאַפּיען אַרויף צום ווייסען סופיט.

די קראַנקען־שוועסטער קומען אַריין אויסגעשלאָפענע, פרישע מיט ווייסע פוכיגע פנימער, מעסטען די היץ.

די קראַנקע הייבען זיך אָן בעוועגען העכער, ווער מיט אַ זיפץ, ווער מיט אַ הילכיגען הוסט, אויסשפּייענדיג אַ שטיק פערזעצטע פלעגמע, וואָס בלייבט אַ רגע הענגען אין חלל אויף גאַוואָר'דיגע ביכטערע צוויטען און דער קראַנקער בעטראַכט עס מיט אַ נערוועזען בליק, צי עס איז מיט בלוט... אַלע קוקען מיט בעטענדיגע בליקען אויף די שוועסטערען. און די שוועסטערען ענטפערען צוריק, דעם מיט אַ שמייכעל, דעם מיט אַ גלעט אין באַק, דעם מיט'ן אָפּווישען דעם שוויים פון שטערען, צושעפּטשענדיג: „שטילער, ר'קענט נאָך שלאָפען"...

די קראַנקע, וואָס זענען שוין אָפּגעלעגען אַ פּאָר חדשים און זענען אויף היינט אויסגעשריבען געוואָרען, אַלס אומהיילבאַרע — קוקען בייז, ברוגז'לעך אויף דעם קינדערישען פּיעשטשען פון די נאָך פערבליבענע בליקען מיט ביטול אויף די צעפלאַמטע האָפענונג, וואָס רויטעלט זיך אויף זייערע מרה־שחורה'דיגע באַקען און מורמלען אונגעכמורעטע „מיר זענען פערפאַלענע און איהר וועט ס'זעלבע געוואָהר ווערען שפּעטער"...

צווישען די אויסגעשריבענע, געפינט זיך אויך דער 26־יעהריגער דוד ביימאַן. זיין אויסשרייבען האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקען צער, כמעט צווישען אַלע קראַנקע. אַלע צוגלייך האָבען עס געהאַלטען פאַר אַ גרויסע עוולה, אַרויסצוואַרפען אַזאַ עלענדען, קראַנקען מענש, וועמענס טעג עס זענען געצעהלטע, ער זאָל ווי גוסס'ן הינטער אַ פּלויט — קיין היים וואו אַריין, האָט ער שוין לאַנג נישט. ער וואַלגערט זיך אַרום שוין יאָהרען ווי אַן איבעריגע, אומנוצליכע זאַך. „באמת, ווי ס'איז אַ גרויסע עוולה"! האָבען זיך אַלע געהיצט, גערעגט. אָבער דוד איז געלעגען שטיל אין זיין ווינקעל־בעט פערזשמורעט ד'אויגען, געבראָפּעט שוועהר און יעדער ווײלע אויפגעריסען די לופט מיט אַ פייכטען כאָרכעלדיגען הוסט. ס'וואָלט איהם ווייניג געאַרט, וואָס ער גייט היינט פון דאָ אַרויס — אָפּגעלעגען 6 חדשים — דאַכט זיך גענוג. וויפיל איז דער שיעור? ווייטער זעהן ווי איינער שפּייט אויס די נשמה, ווי אַנ'אויסגעבריהטע שוואַרץ שטיקעל קויהל און ווי מ'שלעפּט איהם אַרויס מיט אַנ'אויסגעלאָשענע צורה, אָדער ווייטער הערען די צום צעהנטען מאָל שוין אָפּגעוואָגטע ווידוי פון פרומען אַביסעל משוגענעם שימעלע, וואָס פערפּלט אַזוי שוין כסדר מיט מורא'דיגען פחד אויף די ליפּען ביי יעדען שווערען הוסט־אָנפאַל?...

און ס'פּאַכען פון טויט, וואָס מ'דערפיהלט אַזוי דייטליך, ווען עס ווערט ביינאַכט אַביסעל פינסטערלעך אין שפּיטאָל. און אַ יעדענס אויער זשומעט אַריין אַ בייזע זלידנע פליג, ער וואָלט שוין דאָס אַלעס געהאַט גענוג! נאָר, וואָס קומט אַרויס, אַז פּונקט איצט, ווען ס'איז גראָד ליכטיג, העל, און באַלד וועט ער אויסגעלייזט ווערען פון אַלע שפּיטאָל־יסורים — ווערט איהם דווקא אַזוי מאָדנע שווער אויפ'ן געמיט, און די זלידנע פליג שטעלט זיך איהם פאַר ד'אויגען און זשומעט אַזוי טרויעריג, און פון דעם זשומען ווערט איהם קלאָר, אָט, אָט, טאַקע איצט, וועט זיכער קומען דאָס פון וועלכען ער האָט תמיד געטראַכט און פאַר וועלכען ער האָט זיך אַזוי געשראָקען. ער זעהט עס אַזוי בולט ווי ער וואַלגערט זיך אַרום אין דער שטאָט און ווי ער פאַלט אַוועק ערגעץ אין אַ פינסטערען לאָך און פגר'ט ווי אַ הונט....

די אומפערמיידליכקייט, אַז עס וועט זיכער אַזוי געשעהען, וואַרפט זיך איבער איהם, בעפאַלט איהם ווי אַ גזלן... ער אָטעמט שווער, די שלעפען זעצען אַרויס ווילד, האַסטיג און מיט די לעצטע כחות זוכט ער פאַר זיך אַנ'אויסוועג. עס שטעלט זיך איהם פאַר פערשידענע מעגליכע מציאות. ער געדענקט עס זעהר גוט, ווי פון אייביג און האָט זיין דאַרער, מאָגערער קערפּער געפיהלט אויף זיך די שווער'ע דריקענדע לאַפּע פון טויט. ווען ער איז קוים אַלט געווען קאַרגע זיבען יאָהר, צוריקגעהענדיג פון זיין פאָטערס לוויה, האָט ער זיך דערקיהלט און זייט דעמאָלט אָנגעהויבען: הוסטען, שפּייען און אַ צייט אַרום פלעגען די חדר־יונגלעך באָכטייטלען איהם און זאָגען, אַז ער שפּייט עס אויס די ווייסלעך פון ד'לונגען...

און ווען ער וועט אָנהויבען שפּייען פון די מענשעלעך, פון די גרויסע שוואַרץ־אַפּלען, וועט ער זיכער שטאַרבען... און שוין דעמאָלט האָט איהם דער טויט געשראָקען מעהר ווי אַלע קינדער, זיי האָבען נאָר געפיהלט סתם אַ פחד, אַנ'אומבעשטימטען. און ער האָט איהם ווי דערשפּירט אין זיך, געפיהלט, ווי דער טויט וואַקסט אַריין אין איהם ווי אַ שטיק זשאַווער. נישט איינמאָל טאַקע, פלעגט די מוטער וואַכען ביינאַכט נעבען זיין בעט, האַלב איבערגעבויגען, ווי אַ מצבה איבער אַ קבר, און פיבערדיג בעטאַפּען זיין רויט, צופלאַמט פנים, אַנגעשטרענגט, האָרכען צום קלאַפּען פון דופק און יעדע מינוט אויסרעדען ווי פון אַ שווערען חלום: „סאַרע וויסטע קללה איבער מיינע פער'אַלמנה'טע יאָהר"...

ווי אַזוי ער איז אָנגעקומען נאָך זיין מוטערס טויט פאַר אַ לערן־יונגעל צו לייבוש טאַנדעטניק און זיך אויסגעבלאָזען די קעהל ביי די אייזענס גאַנצע טעג, פערשטעהט ער אַליין נישט. ער געדענקט נישט מעהר, נאָר ווי נאָך ד'אַרבייט, שפּעט אויפדערנאַכט, פלעגט ער זיך אַרויס'גנב'ענען פון לויפען הערען די „ייִדעס" פון יאָסעל קיניג, וועלכער איז צוריקגעקומען פון דער גרויסער שטאָט און מיטאַמאָל אָנגעהויבען רעדען פאַר אַלע שניידער־געזעלען, אַז זיי זאָלען זיך צוזאַמענעהמען, אַלע ווי איינער און קעמפען פאַר בעסערע פּרייזען און ווייניגער אַרבייט, אויב נישט דראָהט זיי אַלעמען צו ווערען קראַנק, לונגען־קראַנק פון די דושנע ווערקשטעלען. האָט ער געגעבען אַ פעסטען קלאַפּ אין טיש אַריין. ער איז געשטאַנען צונויפגעפּרעסט אינדערמיט און מיט אַ פערכאַפּענדיגען אָטעם איינגעזויגען אין זיך יעדעס וואָרט און דאָ האָט איהם דער הוסט געדושעט, געטרייסעלט, אַרויסגעזעצט ד'אויגען, אַז ער האָט געמיינט, ער נעהמט אַ סוף איין. נאָר די ווערטער, וואָס האָבען זיך שפּרודעלדיג געגאָסען ווי אַ קוואַל פון קיניגס מויל, האָבען איהם אָפּגעקיהלט, עפּעס אַזוי ליבד געמאַכט, ער געדענקט ווי קיניג האָט זיך אַ שטאַרקען טרייסעל געגעבען, און אינגאַנצען אַנ'אויפגעקאָכטער אַ צוברויזטער, האָט ער זיך צושריגען:

— חברים, ס'איז אַ קאַמף! אַ מלחמה צווישען אַרבייט און קאַפּיטאַל! מיר פּראָלעטאַריער מוזען קעמפען פאַר'ן דאַזיין, פאַר דער עקזיסטענץ!...

דוד עפּענט אויף ד'אויגען מיט אַ שטאַרקען זיפץ. ער זיצט אַזוי האַלב אָנגעלעהנט און קוקט אויף די לעבעדיגע מתים, וועלכע ליגען אַזוי הילפלאָז, ווי זעקעלעך צולייגט איבער'ן זאַל און גיט אַ שיט אַרויס מיט אַ קיכערדיג געלעכטער:

— יאָ, חברים, מיר דאַרפען קעמפען פאַר דאַזיין! פאַר'ן דאַזיין פון אונזערע פערפוילטע לונגען?! האָ, וואָס זאָגט איהר עפּעס דערצו?

זיין שכן הויבט אויף דעם קאָפּ, קוקט פערוואונדערט אויף דעם מאָדנעם, אויסגעקרימטען שמייכעל פון זיין פנים, אויף זיינע אַרויסגעשטאַרטשענדיגע קינבאַקען, אויף זיינע גלאַנציגע אויגען, וואָס וואַסערען זיך, אין רויטע שנירלעך בלוט און פרעגט דערשראָקען:

— דוד, וואָס איז איך?

דוד ענטפערט גאָרנישט, גלאָצט ווילד מיט ד'אויגען, קייכט קריצענדיג מיט די ציינער, ביז אַ שטאַרקער הוסט, שאַקעלט איהם אויס אַלעס פון קאָפּ און ער בלייבט ליגען אַ פערמאַטערטער צוריק אויף זיין בעטעל.

ס'פאַלט איהם איין, אַז ווען ס'געשעהט אַ נס און ער שטאַרבט איצט, וואָלט גוט געווען, וואָרום איצט האָט ער אין אַלעם פערגעסען, מיט קיין זאַך מעהר פערבינדען, ס'אַרט איהם אַפילו נישט, וואָס ער איז ערשט אַלט 26 יאָהר, ס'וואָלט איהם איצט אַפילו נישט געאַרט, ווען מען הייסט איהם אַריינלייגען זיך אין קבר. אָט טאַקע אַזוי צו להכעיס די גאַנצע וועלט, ווי'ל ער איצט שטאַרבען. ער וויל שטאַרבען ביים קלאָרען שכל, אויפנעהמען אַ לעבעדיגער — דעם טויט. מיט דעם וואָלט ער כאָטש איינמאָל פאַר אַלע מאָל זיך נוקם געווען אין דעם געמיינעם היניטישען פחד.

באותו רגע פאַלט איהם איין, אַז די גלייכסטע זאַך, וואָס ער קען איצט אָפּטון, וואָלט געווען, ווען ער קען זיך אַריינקריגען אין מתים־שטיבעל. ער וואָלט אויסגעצויגען ד'פיס, פערגלייזט די אויגען, פערהאַקט די ציינער, איינגעהאַלטען דערשטיקט אין זיך דעם אָטעם — אָט דאָס וואָלט געווען דער בעסטער בעוויז, די בעסטע ראיה, אַז ס'לעבען איז איהם נמאס, און דער טויט שרעקט איהם נישט... אָבער דאָך פערנעפּעלט זיך פּלוצים ביי איהם די ראיה און איין זאַך ווערט איהם נישט קלאָר, פאַר־וואָס קלאַפּט ביי איהם ס'האַרץ אַזוי הויך און שנעל, און דער אָטעם זענט זיך ווי קיינמאָל נישט, און די נודנע זיסקייט, וועלכע האָט פריהער געקלעפּט אין די קעהל, הויבט איהם אָן ס'מויל צו פערגיסען, און אַנגסטען, קאַלטע, הייסע אַנגסטען, שטעכען, בריהען דעם שטערען. אָ, אַלע סמנים, אַז כ'שטאַרב — פליהט איהם פערביי אַ בליציגע מחשבה דורכ'ן מוח... און איך וועל שטאַרבען מיט'ן גאַנצען שוידער, מיכ'ן עקעל פון אַ גוסס, בעזיגט דורכ'ן טויט... דוד הויבט זיך אָן צאַפּלען, וואַרפען. ס'האַרץ ווי אַנ'אויפגעלאָזטע ספּרענדזשינע שפּרינגט אַרויף אַראָפּ — ניין, ער מוז עס בעווייזען, אַראָפּצולויפען אין מתים־שטיבעל און זיך אַ נידערלייגען צווישען טויטע.... ער ראַנגעלט זיך אַזוי לאַנג, ביז ס'בלוט גיט זיך אַ שפּאַר דורכ'ן מויל, ס'הויבט איהם אָן שטיקען אין האַלז, די אברים ווערען לויז און דער קאָפּ אַ שווערער, בלייבט הענגען אַ צוקרומטער, מיט גרויסע אָפענע אויגען אויפ'ן ראַנד פון בעט....

ניי̈ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי̈ער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 31 כג אדר ב׳ תרצ״ב

מערץ

זון-אויפגאנג 5.28
זון-אונטערגאנג 5.57

דאס מיסברויכען די נאכט-פאגאטאוויע ביי „לינת הצדק״,

שטעלט איז סכנה דאס לעבען פון מענשען

ערקלערונג פון פרעזעס ה׳ יעקב שטערען אויף דעם אפענעם בריף איז „נייעם פאלקסבלאט״

אין צוזאמענהאנג מיט דעם אפענעם בריף אין „נייעם פאלקסבלאט״ פון 27-טען ד. ח. צו דער פערוואלטונג פון „לינת הצדק״ פון א געוויסען הערשקאוויטש, אין וועלכען ה׳ ה. בעקלאגט זיך אויף דער נאכט-פאגאטאוויע, אז זי האט נישט געוואלט ארויספאהרען צו א נירען-אטאק, האבען מיר זיך דערוועגען געווענדעט צום פרעזעס ה׳ יעקב שטערען, וועלכער האט געגעבען פאלגענדע אויפקלערונג:

לויט׳ן רעגולאמין פון דער נאכט-פאגאטאוויע ביי „לינת הצדק״ דארף די פאגאטאוויע ארויספאהרען נאר אין דרינגענדע נויט-פאלען, מחמת די פראקטיק האט בעוויזען, אז די פאגאטאוויע ווערט אויסגענוצט צו קראנקע, וואס ליגען וואכען-לאנג צו בעט און ווארטען ספעציעל ביז 11 ביינאכט, כדי ארויסצורופען דעם דאקטאר אויף אנ׳איינשפריצונג, אין דערזעלבער צייט, ווען די פאגאטאוויע איז פארנומען ביי נישט נויטיגע פאלען, שטעלט מען אין סכנה דאס לעבען פון א מענשען, וואס האט בעקומען א הארץ-אטאק, וואו יעדע מינוט קען ברענגען דעם טויט.

דער זעלבער צופאל, איז געשעהען מיט דעם מחבר פון דעם דאזיגען אפענעם בריף אין „נייעם פאלקסבלאט״: דער זעלבער ה׳ ה. האט אין משך פון דער פערגאנגענער וואך 2 מאל ארויסגערופען די פאגאטאוויע אויף צו מאכען א „זאשטשיק״. פערגאנגענעם פרייטאג-צו-נאכט, איז ער געקומען א דריט מאל ווענען א „זאשטשיק״. דער עלטסטער דיזשורנע האט איהם דערביי אויפמערקזאם געמאכט, אז אין אזעלכע פאלען, קען מען רופען א פעלדשער. דער דיזשורנע האט דערביי אויפמערקזאם געמאכט, אז אין דערזעלבער צייט, ווען ער פערלאנגט די פאגאטאוויע צו א לייכטען פארפאל, איז גראד די פאגאטאוויע בעשעפטיגט אויף דער נארוטאוויטשא-גאס ביי א פרוי, וואס האט בעקומען א שווערען הארץ-אטאק, וואו ביידע: אי די יודישע, אי די שטעטישע פאגאטאוויע ארבייטען שוין א שעה צייט, כדי זי צו דערהאלטען ביים לעבען.

אין אזעלכע פאלען, אויף וועלכע ה׳ ה. בעקלאגט זיך אויף דער פערוואלטונג פון „לינת הצדק״, אויב מ׳רופט ארויס די שטאטישע פאגאטאוויע, ווערט מען בעשטראפט.

נעמענדיג אין אכט דעם איצטיגען שווערען קריזיס, ווען נישט נאר ארימע-לייט, נאר דער מיטעלשטאנד און אפילו גבירים בענוצען זיך מיט דער פאגאטאוויע פון „לינת הצדק״, וואס עס בעווייזען די צאהל פארפאלען. וועלכע פערמעהרען זיך וואס א מאל מעהר, דארף מען זיך רעכענען מיט דעם רעגולאמין פון דער נאכט-פאגאטאוויע.

פרעזעס שטערען אפעלירט דערום צו דער יודישער בעפעלקערונג, נישט אויסצונוצען די נאכט-פאגאטאוויע ביי „לינת הצדק״ צו נישט קיין נויטיגע פאלען, מחמת דערמיט שטעלט מען אין סכנה דאס לעבען פון מענשען, בעת וועלכע יעדע סעקונדע מינוט קען חלילה ברענגען דעם טויט.

מען דארף זיין פארזיכטיג

(2) דער 20-יאהריגער רישארד שטעגלינסקי האט אין קאנסטאנטינער וואלד געפינען א שטיקע פון א גראנאט אויף וועלכען ער האט ארויפגעווארפען א שטיין.

עס איז ענטשטאנען אנ׳אויפרייס פון וואס שטעגלינסקי איז פערוואונדעט געווארען און מען האט איהם אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

א קאנדידאט פאר׳ן שטאנד-געריכט

(אג) אין דארף כושעסטובקא איז ביינאכט אריין אין דער וואוינונג פון פויער קושיזשאסטאן א בעוואפענטער באנדיט און פערלאנגט געלד. ווען ק׳ס פרוי האט געמאכט אנ׳אלארם, האט דער באנדיט אויף איהר אויסגעשאסען און פערוואונדעט, נאכדעם איז ער ענטלאפען.

אויף צומארגענס האט פאליציי ארעסטירט דעם 19 יאהריגען יוזעף גורא, וועלכער האט זיך מודה-געווען אינ׳ם אויספיהרען דעם רויב-אנפאל.

דער רויבער ווערט געשטעלט פאר א שטאנד-געריכט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) קאספערקעוויטש (זגערזשער 54), שיטקעוויטש (קאפערניקא 26), זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), סאקאלעוויטש (פשעיאזד 19), ליפיעץ (פיעטריקאווער 193), ריכטער (11 ליסטאפאד 86).

אויטא-ארגיעס

(2) אויף ושגאווסקא גאס האט אנ׳אויטא איבערגעפאהרען דעם 9-יעהריגען קאנסטאנטי טרעמבאטש, וועלכען מען האט אין א גוסס׳ן צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פערבייגעהער האבען פערהאלטען דעם אויטא און געוואלט לינטשען דעם שאפער, נאר פאליציי האט איהם אפגעראטעוועט און ארעסטירט.

דער סוד פון קילינסקיעגא 233

ווי-אזוי און פארוואס איז דאס פערברעכען בעגאנגען געווארען. — צוויי געהיימנישפולע קליענטען. — זענען די פערברעכער ארעסטירט?

(2) דער שרעקליכער מארד פון דעם ארימען איינזאמען שניידער, יאסעל ביין אויף קילינסקיעגא 233 האט געמאכט א דערדריקענדען איינדרוק אין דער שטאט.

די גאנצע אויספארשונגס-אפטיילונג ביי דער פאליציי איז אוועקגעשטעלט געווארן אויף די פיס, כדי אויפצוקלעהרען דאס דאזיגע געהיימנישפולע פערברעכען.

לויט דער ערשטער אויספארשונג איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז מערדער זענען געוועזען צוויי.

פאליציי האט שוין, מעהר-ווייניגער א בילד פונ׳ם פערברעכען, וואס זי האט א נאמען געגעבען „די געהיימניש פון קילינסקיעגא 233״.

נעכטען זענען אויפ׳ן ארט פונ׳ם בלוטיגען פערברעכען מיט אנ׳אויטא ארויסגעפאהרען דער וויצע-פראקוראר כאוואלאווסקי, און דער אויספארשונגס-ריכטער ברוין, אין וועלכענס הענד עס געפינט זיך די אויספארשונגס-ארבייט פונ׳ם געהיימנישפולען פערברעכען. ארויסגעפאהרען זענען זיי אהין אין שייכות מיט דער אויפסניי-אדורכגעפירטער לאקאלער וויזיע פון דעם ארט, וואו דאס פערברעכען איז געשעהן.

עס איז כאראקטעריסטיש, אז אין דעם צימער, וואו מען האט געפונען ביינ׳ס קערפער, געפינען זיך דריי קאלוזשעס בלוט, וואס דאס בעווייזט, אז דער טויטער קערפער איז איבערגעטראגען געווארען פון ארט אויף ארט, משמעות מיט דעם צוועק אויסצובעהאלטען איהם, בכדי די, וואס וועלען קומען אין דער דירה, זאל זיך דער טויטער קערפער נישט גלייך ווארפען אין די אויגען.

פון דעם פאקט איז צו דרינגען, אז די פערברעכער האט זיך עס וואהרשיינליך געהאנדעלט, אז דער טויטער קערפער זאל ענטדעקט ווערען וואס שפעטער, בכדי זיי זאלען קאנען פאר זיך געפינען אנ׳אליבי, אדער ביני לביני בעוויזען צו ענטלויפען.

מחמת, ווי דער ד״ר הורוויטש האט פעסטגעשטעלט, איז שוין דער ערשטער קלאפ מיט׳ן האמער געווען א טויט קלאפ — איז אויסגעשלאסען, אז דער דערמארדעטער שניידער זאל, נאכ׳ן אנפאל, מיט די אייגענע כוחות האבען זיך אריבערגעקריגען פון איין ארט אויפ׳ן צווייטען.

ווייטער האט די אויספארשונג פעסטגעשטעלט אז ביין איז געווען אנ׳ארימער שניידער. און אז ער האט נישט געהאט קיין שונאים, ויעגען וואס עס האט גוט געוואוסט דער גאנצער קווארטאל, וואו ער האט געוואוינט.

בכלל וואוינען אין דעם דאזיגען קווארטאל אומפערמעגליכע מענשען, וואס קליידען זיך ווייט נישט אין „בגדי מלכות״. נאר זיי קויפען דאס רוב פארטיגע קליידער, און ביין האט דער-עיקר געהאט צו טון מיט „פאטשינקעס״, פון וועלכע ער האט קיין קאפיטאל נישט געקאנט קלייבען...

עס איז אויך פעסטגעשטעלט געווארען, אז מיט עטליכע טעג פאר׳ן מארד זענען צו ביינ׳ען געקומען צוויי מענער, אומגעפעהר אין דער עלטער פון 25—30 יאהר, וועלכע האבען איהם געגעבען איבערצוניצעווען צוויי אנציגער, איינעם — א גראנאטענעם און דעם צווייטען — א בראנזענעם. די דאזיגע אנציגער האט ביין געזאלט פערטיג מאכען אויף ערב חגא.

דעם פאריגען פרייטאג, אין די פריהמארגענשעהן, אז ביין איז געקומען צוריק פון שטיבעל, האט ער ביים טויער געטראפען ווארטען אויף זיך די צוויי אויבענדערמאהנטע מענער. עדות דערזאגען די לאקאטארען פון ענטקעגענאיבערדיגען הויז.

די מלבושים זענען שוין געווען פערטיג, און ביין איז מיט די יונגעלייט אריין אין שטוב אריין. זיי זאלען דאן האבען דערקלערט, אז ציטווייליג האבען זיי קיין געלד נישט און פאר דער ארבייט וועלען זיי בעצאהלען נאך חגא. ביין איז דערויף נישט איינגעגאנגען.

אויף דעם סמך, ווי עס האבען פעסטגעשטעלט די לאקאטארען, איז צווישען דעם שניידער און די צוויי יונגעלייט ענטשטאנען א מחלוקת.

בעת דער מחלוקת האט איינער פון די יונגעלייט א כאפ געטון א האמער. וואס איז געלעגען אין קויהלען-קאסטען, און אין דער צייט, וואס ביין האט זיך געאמפערט מיט זיין קאלעגע, האט ער איהם פון הינטען מכבד געווען מיט 6 האמער-קלעפ אין קאפ אריין.

לויט ווי מיר האבען שוין געשריבען איז שוין דער ערשטער קלאפ געווען א שטערבליכער, און די איבריגע קלעפ זענען מסתמא געווען א פועל יוצא פון שגעון, אין וועלכען ס׳איז אריינגעפאלען דער מערדער. אדער — עס קאן אויך מעגליך זיין — אז ווען די מערדער האבען דערזעהן, ווי ביין האט חערלוירען דאס בעוואוסטזיין, האבען זיי בעשלאסען צו מאכען א סוף פון איהם, כדי ער זאל זיי נישט פערראטען שפעטער.

נאכ׳ן אדורכפיהרען דעם מארד, האבען ביידע יונגעלייט צוגענומען די איבערגעניצעוועטע אנציגער, מיטגעכאפט דעם האמער, צוגעשלאסען די טיר און זענען אוועק.

אין שייכות דערמיט זענען ארעסטירט געווארען א גאנצע רייה ביינ׳ס קליענטען, וועלכע מ האט איינגעזעצט אין טורמע.

מען איז זיך משער, אז צווישען די ארעסטירטע געפינען זיך אויך די מערדער.

די ווייטערדיגע אויספארשונג ווערט געפירט אין טעמפא פון א שנעל-געריכט.

אנגעקלאגט איז בייזוויליגען באנקראט

א לאדזער סוחר מיט זיינע קרובים און נאהנטע בעקאנטע

(2) נעכטען איז פארגעקומען דער פראצעס פון פאלגענדע פערזאנען:

דער 41-יעהריגער וואלף דניאל גראס, דער 46-יעהריגער מרדכי יאנוסעוויטש, די 43-יעהריגע חיה ראזענצווייג, דער 40-יעהריגער וואלף קליימאן, דער 26-יעהריגער שייע זבאראווסקי, דער 47-יעהריגער חיים בודא, דער 29-יעהריגער פינקוס העטנער, דער 30-יעהריגער מענדל הערלינג, דער 39-יעהריגער שלמה יאקובאוויטש, דער 49-יעהריגער יהודה לייזער שאדקאוויטש, דער 32-יעהריגער אברהם גערשענאוויטש, דער 49 יעהריגער פייוועל פרענקעל, און דער 67 יעהריגער לייזער העכט.

דער בעשולדיגונגס-אקט ווארפט פאר וואלף דניאל גראס, אז אין דער צייט ביז׳ן 13 אויגוסט 1929, זייענדיג אנערקענט דורכ׳ן לאדזער האנדעלס-געריכט, אלס באנקראט, האט ער אויסבעהאלטען א פערמעגען, וועלכער האט בעטראפען אנ׳ערך 4000 דאלאר, וואס ער האט בעקומען פון פערקויפען ס׳ירושה-רעכט אויף די הייזער 13 און 30 אויף דער זגערזשער גאס צו זיין ברודער יצחק בער גראס, און אויסבעהאלטען האט ער דעם פערמעגען, כדי נישט דארפען בעצאהלען קיין חובות.

חוץ מזה האט גראס אויסגעשטעלט א רייה פיקטיווע וועקסלען, און זיי געגעבען די או בעגאויסגערעכענטע בעשולדיגטע, וועלכע האבען זיך מיט די דאזיגע וועקסלען טאקי געמאלדען צום סינדיק פון דער באנקראט-מאסע מיט זייערע כלומרשטע תביעות.

די וועקסלען זענען געווען 3000, 4000 און 5000-טער.

אויף דער קרעדיטארען-פערזאמלונג, וואס איז פארגעקומען דעם 4 אפריל 1930 איז מען אדורכגעקומען אויף 20 פראצ. רעגולאציע, אבער צוויי בעלי ח׳בות „בושעזשינסקי״ און „טעאדאר קארש״ האבען דעם ענין נישט אפגעלאזט, ביז ער איז נעכטען געבראכט געווארען פאר׳ן קרייזגעריכט.

די בעשולדיגטע האבען זיך אין זייער שולד נישט מודה געווען, טייגה׳נדיג, אז די וועקסלען האבען זיי בעקומען פון גראס׳ן פאר זייגע פראטעסטען.

נאך דעם, ווי עס איז אויסגעהערט געווארען א רייה עדות, איז דער פראצעס איבערגעריסען געווארען ביז היינט.

היינט און פאלגענדע טעג
גרויסער יום-טוב-פראגראם!
דאס גרעסטע אין דער גאנצער וועלט פילם-מייסטערווערק,
רעזשי פון געניאלען FRED NIBLO
„בן-הור״
בעארבייט אלס קלאנג-פילם א דאנק אונגעהויערע קאסטען און אנשטרענגונגען
גרויסע מעכטיגע היסטאר״שע עפאכע
די הויפטראלען קרעאירען:
Ramon Novarro
Carmel Mayers, Mac Avoy
דער זאל איז בעהייצט און ווענטיי ירט! אנהייב זונטאג און מאנטאג 12.30 בייטאג אין געוועהנליכע טעג 4 א זייגער נאכמיטאג.

א בעשולדיגטער מאנאפאל-בעאמטער

ווערט ריינגעוואשען און בעקומט א 5-חדשים'דיגע ענטשעדיגונג

(2) נעכטען איז בעטראַכט געוואָרען פאַר'ן געריכט די אָנקלאַגע פון דעם געוו. שפּירט־מאָנאָפּאָל־בעאַמטען אַנטאָני סאַצאַלאַ געגען דעם מלוכה'שען שפּירט־מאָנאָפּאָל.

בשעתו האָט מען איהם, צוזאַמען מיט נאָך בעאַמטע, חושד געווען, אַז ער איז בעגאַנגען מיסברויכען, ד. ה. פּראָסט־יודיש: גע'גנב'עט שפּירטוס...

חברה פלעגען אַריינשטעכען אַזעלכע שפּריצקעס אין די פּראָפּענס פון די אָנגעפילטע פלעשלעך, „אויסמעלקען" פון דאָרט שפּריט, און צוריק אַריינטריפען וואַסער....

דאַן האָט זיך — בעת'ן פּראָצעס — אַרויסגעוויזען, אַז סאַצאַלאַ איז גאָט די נשמה שולדיג, אַז ער איז אין דער זאַך — נישט פערמישט, האָט מען איהם פריי געשפּראָכען. אָבער צוריק אין מאָנאָפּאָל אַריין האָט מען איהם שוין נישט אַריינגעלאָזט....

האָט סאַצאַלאַ נעכטען גע'טענה'ט פאַר'ן געריכט: — „מילא, צוריקנעהמען מיך וויל מען נישט, אָבער אַ 5־חדשים'דיגע ענטשעדיגונג 1262 זל. מיט 70 גראָשען האָב איך דאָך כשר פערדינט.

דער סוף איז געווען, אַז ער האָט בעקומען צוגע'משפּט פון דער דירעקציע פון מלוכה'שען שפּריט־מאָנאָפּאָל פון וואַרשאַ — 1010 זל. מיט 20 גראָשען.

נישט קיין רויב-מארד

נאר א טראגישער זעלבסטמארד

(2) די פּאָליציי'אישע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער גוטבעזיצער סטאַניסלאַוו מאַצקעוויטש איז אין זגערזש בעגאַנגען זעלבסטמאָרד און נישט ווי מען האָט פריהער געמיינט אַז מען האָט איבער איהם אויסגעפיהרט אַ רויב־מאָרד.

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז מאַצקעוויטש איז געווען שולדיג פינף טויזענד זל. וואָס ער האָט נישט געקענט בעצאָהלען. כדי די קרעדיטאָרען זאָלען איהם נישט פערפאָלגען האָט ער פערשפּרייט אַ קלאַנג אַז ער האָט געוואונען אויף דער דאָלאַרן־בקע 40.000 דאָלאַר און קלויבט זיך צו קויפען אַ הויז אין זגערזש.

מאָנטאָג איז ער טאַקע געקומען צום רעיענט אין זגערזש פערענדיגען אַ הויז־טראַנזאַקציע. נאָר ווען עס איז געקומען צום צאָהלען מזומן האָט ער דאָך, פערשטעהט זיך, נישט געהאַט און זעהענדיג אַז דאָ קען זיין סוד ענטפּלעקט ווערען., איז ער אַרויס אין קאָרידאָר און זיך דערשאָסען מיט זיין אייגענעם רעוואָלווער.

אין זגערזש האָט דער טראַגישער פאַל אַרויסגערופען אַ שטאַרקען רושם.

באראן ראשטאצקי אנגעקלאגט איז געריכט

אפּקלאנגען פון דער אפערע מיט די פארצעלאציעס פון זיין גוט אין סאקאלניקי

(א) די לאָדזער פּראָקוראַטור פיהרט איצט אַן אויספאָרשונג געגען באַראָן אַלעקסאַנדער ראַשטאַצקי, דעם גוט־בעזיצער פון סאָקאָלניקי, הינטער־לענטשיץ, פאַר אַ שווינדעל אויף העכער אַ מיליאָן זל.

אין יאָהר 1929 האָט דער באַראָן ראַשטאַצקי פּערעפּענטליכט גרויסע רעקלאַמעס וועגען דער פּאַרצעלאַציע פון זיין גוט אין סאָקאָלניקי, צוערשט האָט ער פּאַרצעלירט הונדערט העקטאַר וואַלד אויף אַ סומע פון 200 טויזענד זלאָטעס, שפּעטער האָט ער פּאַרצעלירט 148 העקטאַר און ווידער גענומען 600 טויזענד זל., זעהענדיג אַז דער הלוך יליד'ס, האָט ער ווידער פּאַרצעלירט 278 העקטאַר פאַר אַ מיליאָן זלאָטעס.

ווי ס'שטעלט זיך אַרויס זענען די פּאַרצעלאַציעס בעמאַכט געוואָרען געגען די פאָרשריפטען פון אַגראַר־אַמט אין פּעטריקאָוו, אַזוי אַז העכער טויזענד פּערזאָן, וועלכע האָבען איינגעצאָהלט גרעסערע קאָנטעס האָבען געליטען היזקות.

די טראַנזאַקציעס זענען אַדורכגעפיהרט געוואָרען דורך אַ צווייטע האַנד וועלכע האָט אונטערגעשריבען די פולמאַכטען און הערביי אָפּגעלעקט אַ פעט ביינדעל.

צוליב דעם, וואָס ביז איצט קענען די קויפערס נישט אַדורכפיהרען קיין קויף־אַקטען האָבען די בע'עוולה'טע אָנגעקלאָגט דעם באַראָן ראַשטאַצקי אין געריכט.

סערזשאנט בעשולדיגט איז מאנס זיין א מיידעל

זוכט גערעכטיגקייט אין געריכט

מוטער, ברודער, דינסט איז געריכט און די טאָכטער אויפ'ן עולם-האמת

(א) סוף אויגוסט האָט די אַקושערקע סטאַניסלאַוואַ טעלמאַשטשיק פון שרודמיעיסקאַ 69 פערקלאָגט דעם סערזשאַנט אַנדזשעי טזשעמיעל, אַז ער האָט פערגוואַלדיגט איהר 18־יעהריגע טאָכטער אירענאַ. די דינסט מאַריאַנאַ בארטאָשעק האָט עדות געזאָגט, אַז דער סערזשאַנט איז ביינאַכט אַריין דורכ'ן פענסטער, ער האָט פערשטאָפּט דער טאָכטער דאָס מויל כדי זי זאָל נישט קענען שרייען און מאַנס געווען.

דער סערזשאַנט טזשעמיעל איז דאַן פון מיליטער־געריכט פערמשפּט געוואָרען אויף אַ יאָהר תפיסה, און צו בעזייטיגען פון מיליטער־דינסט.

אין דער צייט, ווען טזשעמיעל איז געזעסען, האָט זיך צום גלח אַלעשינסקי געווענדעט די טעלמאַשטשיק פאַר וועלכען זי האָט זיך מודה געווען, אַז זי האָט אויפ'ן סערזשאַנט אויסגעטראַכט אַ בלבול, און אַז ער זיצט אומשולדיג.

בעת'ן רעווידירען דעם פּראָצעס, איז טזשעמיעל בעפרייט געוואָרען, און צוגעלאָזען געוואָרען צוריק צום מיליטער־דינסט. דאַגעגען איז געגען דער מוטער, טאָכטער, דינסט און זוהן, פערפיהרט געוואָרען אַ פּראָצעס פאַר אַריינפיהרען דאָס געריכט אין אַ טעות. פון בושה איז די 18־יעהריגע אירענאַ בעגאַנגען זעלבסטמאָרד און געשטאָרבען.

נעכטען איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס, די בעשולדיגטע האָבען אונטערגעהאַלטען די בעשולדיגונג, דאַגעגען האָט דער גלח אַלעשינסקי בעשטעטיגט די ווערטער פון דער מוטער.

דער אורטייל וועט היינט אַרויסגעגעבען ווערען.

דריי אויסוואורפען

האבען פערגוואלדיגט און דערהרג'עט א יונגע פויערטע

(2) אויף סולעיאָווסקאַ 27 אין פּיעטריקאָוו איז פאָרגעקומען אַ פערוויילונג. שפּעט ביינאַכט האָבען עטליכע יונגע פּויערים פערנאַרט אין אַ קאַמער די 17־יעהריגע זאָפיאַ נאָראַש, אַ טאָכטער פון אַ רייכען פּויער און דריי אויסוואורפען האָבען דאָס אומגליקליכע מיידעל מאַנס געווען איינער נאָכ'ן צווייטען און זי אויך שווער־פערוואונדעט מיט אַ טעמפּע זאַך אין קאָפּ.

אין עטליכע שעה אַרום איז דאָס מיידעל געשטאָרבען.

די דריי אויסוואורפען, דער 18־יעהריגער זיגמונד אורבאַנטשיק, קאַזשימיערזש סיפּולק און 16־יעהריגער איגנאַץ דראָש, זענען אַרעסטירט געוואָרען.

יודיש טעאַטער
אין „פילהאַרמאָניע"
דיר.: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאַן
לעצטע 2 מאָל! לעצטע 2 מאָל!
פרייטאָג, שבת, 9 אָוונט
וועט דער שענסטער, ליבסטער, פריי־ליכסטער אַמעריקאַנער בוף-קאָמיקער
דזשעק

רעכטצייט
שפּילען זיין גרויסע סוקצעס-אָפּערעטע
פּאָזיטיוו די לעצטע 2 מאָל
דער פריילעכער ציגיינער
אין 3 אַקטען, מוזיק־רעקווי! דזשעק רעכטצייט
מאָטאָ: לאַכן! / זינגען! / טאַנצען!
מיט אנטייל די בעליבטע אַרטיסטין-זינגערין יוכבד זילבערג
אַכטונג! נאָך די פאָרשטעלונגען פון פרייטאָג, שבת סענסאַציע-מתנה! גרויסע קאָנצערט-סצענע, וואָס איז פערפאַסט און געשפּילט געוואָרען פאַר דעם אַמעריקאַנער פּרעזידענט
ברענגט מיר מיין מאַמע פון יענער זייט
זינגט דזשעק רעכטצייט.
שבת 4 נאָכמ. אויף דעם גרויסען פערלאַנג אונאָפּרופליך צום לעצטען מאָל
„איציק'ל גנב"
אין 3 אַקטען מיט דזשעק רעכטצייט אין דער טיטעל־ראָל.
אָוונט־פּרייזען: פון 90 גר. ביז 2.60
מיטאָג־פּרייזען: פון 60 גר. ביז 1.60
בילעטען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

בערויבט א יודישען סוחר

(2) אויפ'ן פּיעטריקאָווער שאָסיי זענען עטליכע רויבער בעפאַלען דעם סוחר יצחק ראָטמאַן, וועלכער איז געפאָהרען אויף אַ פוהר און ביי איהם צוגערויבט 200 זלאָטעס און זענען ענטלאָפען.

דער בערויבטער האָט געמאָלדען דער פּאָליציי.

ר. איזראעל.

פּערעלע

א סענסאציאנעל-עראָטיש'ער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

(135

ראָזענטאַל איז געווען פערשטוינט, ער האָט זיך נישט געקענט קלאָר מאַכען, ווי אַזוי קומט דער ענין פון אָרנשטיינס ירושה מיט דעם שאַנסאָן פון זיין פרוי בערטאַ, אָדער ווי זי האָט אַמאָל געהייסען „די שוואַרצע מאַשאַ".

— איך ווייס נישט, האָט ראָזענטאַל געזאָגט, צי איך קען אייך דערצעהלען וואָס פאַראַ געמיינזאַמעס איך האָב מיט אָרנשטיינס ירושה, ווייל דאָס האָט געזאָלט, דיין אַ געהיימניש ביז אַ געוויסער צייט.

— מיר ווייסען, אַז די געהיימניש האָט געדאַרפט דויערן ביז 10 יאָהר נאָך אָרנשטיינס טויט. ליידער איז דאָס שוין אויס געהיימניש.

— אָבער פון וואַנען ווייסט איהר דאָס אַלץ, איז דאָך וואונדערבאַר.

— איהר וועט זיך וועגען דעם אַלעם דערוויסען אַביסעל שפּעטער, דערווייל וועט איהר אונז אַזוי גוט זיין זאָגען, נאַטירליך, אויב איהר ווילט דאָס, וואָס פאַראַ געמיינזאַמעס האָט איהר מיט דער ירושה פון אָרנשטיינען.

— איך וואָלט געמוזט אייך די דאָזיגע געשיכטע דערצעהלען אַביסעל באַריכות. אָרנשטיין איז געווען אַ גוטער פריינד פון מיין פאָטער, זיי זענען געווען שול־קאָלעגען און שטענדיג זיך זעהר גוט געהאַלטען, מיין פאָטער איז פריהער געשטאָרבען און איך האָב איבערגענומען זיין געשעפט. אין אַ געוויסען טאָג, איז געקומען צו מיר אָרנשטיין און האָט מיר ערקלערט, אַז היות, ווי ער שטעלט צונויף אַ צוואה, וועלכע קען ערשט פערעפענטליכט ווערען 10 יאָהר נאָך זיין טויט, בעשטימט ער מיך פאַר דעם רעאַליזירער פון דער צוואה און פאַר דעם „אַפּיטרופּוס" פון די צוקונפטיגע יורשים. איך האָב געפּרובט פון איהם זיך צו דערוויסען וועמען ער פערשרייבט זיין פערמעגען, ווייל איך האָב דאָך געוואוסט, אַז ער האָט אַ פרוי און אַ קינד — אָרנשטיין האָט מיר אָבער נישט געוואָלט געבען קיין שום ערקלערונגען, ער האָט מיר נאָר אָנגעוויזען, וועלכער אַדוואָקאַט ס'האָט צונויפגעשטעלט די צוואה און ביי וועלכען רעיענט די צוואה געפינט זיך. ווייטער ווייס איך גאָרנישט וועגען דעם, און גאָר נישט. אָרנשטיין האָט דעפּאָנירט אין מיין באַנק אַ גרויסע סומע געלד, וועלכע האָט געדאַרפט אויסגעצאָהלט ווערען אַמאָל אַ מענש, וועלכער וועט קומען צו מיר מיט זיינס אַ צעטעל און אַ געוויסען לאָזונג, וועלכען ער האָט מיר איבערגעלאָזען.

— זעהט איהר די מעשה מיט דעם דעפּאָנירטען געלד איז אונז ביי, דאַגעגען די גאַנצע געשיכטע מיט דער צוואה איז פאַר אונז גוט בעקאַנט און מיר זאָלען אייך קענען וועגען דעם געבען גאַנץ גענויע ידיעות, האָט זיך צו אייך ביז קיינער נישט געווענדעט מיט דעם צעטעל וועגען אויסצאָהלען די סומע.

— ניין, ביז איצט קיינער נישט און דאָס געלד געפינט זיך נאָך ביי מיר.

— און וואו וואָלט איהר די לאָזונג, מיט וועלכען דער בעטרעפענדער דאַרף קומען, איך האַלט דאָס ביי מיר אין באַנק אויף אַנ'אָרט, וואָס איז זעהר גוט בעוואָרענט.

— הער באַנקיר, הערט וואָס איך וועל אייך זאָגען, איך וויל מיך נישט שפּילען אין קיין אויספאָרשונגען און עהנליכע זאַכען, איך וויל אייך נישט שטעלען קיין ספּעציעלע פראַגען, איינס איז אָבער קלאָר געוואָרען, מ'קען שוין גענוי זאָגען פאַרוואָס די חברה־לייט היטען אייך אַזוי שטאַרק און פאַרוואָס זיי ווילען אייך נישט אָפּלאָזען פון אויג. די חברה, וואָס האָבען זיך פערנומען אויף אונז אַלע און צוליב וועלכע ס'זענען געקומען אַלע אומגליקען, לויערען אויף דער ירושה פון אָרנשטיינען, צוליב וואָס זיי טוען דאָס, ווי אַזוי זיי ווילען בעקומען די ירושה איז מיר נאָך נישט בעקאַנט, יעדענפאַלס האָט איהר אונז געגעבען זעהר נוצליכע אינפאָרמאַציעס, וואָס וועלען סוף־כל־סוף שוין גאָר בקרוב ברענגען צו אַ פולשטענדיגער ליקווידאַציע פון דער גאַנצער געשיכטע.

בערנאַרד האָט דאַן בקיצור דערצעהלט דעם באַנקיר, אַלץ, וואָס ער האָט געוואוסט וועגען דער גאַנצער געשיכטע, דערביי האָט זיך ראָזענטאַל געזעגענט מיט בערנאַרדען און פּערעלען און איז אַוועק.

— אַך ווי מיד איך בין פון דעם אַלעם, האָט פּערעלע אָפּגעזיפצט, ווי שווער מיר איז דאָס אַלץ אַריבערצוטראָגען. איך וואָלט גאָר געוואָלט וויסען, פאַרוואָס בין איך אַריינגעצויגען געוואָרען אין דער דאָזיגער שרעקליכער געשיכטע.

— איך בין אַנ'אויפריכטיגער מענש, האָט קאַלינסקי געזאָגט, איך האָב פיינד צו פערהוילען פערשידענע זאַכען, ווי אונאַנגענעהם זיי זאָלען נישט זיין איך האַלט. אַז אַלץ וועגען וואָס מען טראַכט, דאַרף זיין קלאָר און אָפען, אָהן שום בעהעלטעניש, דעריבער האַלט איך, אַז איך מוז אייך זאָגען, דאָס איך ערוואַרטען נאָך פיל מעהר אונאַנגענעהמע זאַכען פון די, וועלכע איהר האָט שוין ביז איצט איבערגעלעבט, איהר וועט זיך נאָך, דערוויסען וועגען זאַכען, וועגען וועלכע איהר חלומ'ט אַפילו נישט.

— איהר רעדט געהיימנישפולע זאַכען, איהר ווילט זיין אויפריכטיג און קלאָר און איצט רעדט איהר אַזוי, אַז איך פערשטעה גאָרנישט.

— איהר וועט באַלד פערשטעהן, פּערעלע, איך האָב זיך זעהר טיף און אויפמערקזאַם אַריינגעטראַכט אין אייער פערגאַנגענהייט, איך האָב שוין זעהר פיל נאָכגעפאָרשט און פון דעם אַלעם, וואָס איך האָב זיך וועגען דעם ביז איצט דערוואוסט, דרינגט איך אַרויס, אַז איהר וועט נאָך דאַרפען פיל ביטערע מינוטען איבערלעבען, צו וואָס איהר מוזט זיך מיט דעם גאַנצען מוט, וואָס איהר פערמאָגט, צוגרייטען.

פּערעלע האָט זיך אויפגעשטעלט פון איהר אָרט, איהרע ליפּען האָבען זיך פערקרימט אין אַ שרעקליכע גרימאַסע, פּערעלע, די קלוגע, מיט איהר אָריענטאַציע־פעהיגקייטען, האָט גלייך דערפיהלט, אַז זי ווערט געשטעלט אין מיטעלפּונקט פון דער גרויסער, אומגליקליכער געשיכטע, וועלכע וועבט זיך אַרום זיי. אָבער פאַרוואָס איז דאָס אַזוי? ווי קומט זי צו דעם אַלעם? פאַרוואָס האָט עפּעס קאַלינסקי דערמאָהנט וועגען איהר פערגאַנגענהייט. זי איז צוגעגאַנגען נאָהענט צו קאַלינסקי, איהם טיף אַריינגעקוקט אין די אויגען אַריין און געזאָגט:

— בערנאַרד איהר מוזט מיר זאָגען דעם גאַנצען אמת, וואָס ווייסט איהר וועגען מיין פערגאַנגענהייט?

פאָרטזעצונג קומט

גוט מארגען!

זאל שוין זיין דער קרן!..

יודען דארפען חתונה מאכען טעכטער. יודען דארפען פסח מאכען, און פרנסה איז בדליפא — שפילט מען! אייגער אויף א פערטעלע, א צווייטער א האלב לאס, און ווער ס'קאן זיך פערגינען כאפט אריין א גאנץ לאס.

יודען לעבען מיט בטחון, אז ס'וועט זיך „עפעס" מיטשלעפען, לעבט מען מיט בטחון, און.... מ'זוכט אין דער טאבעלע.

שטעהען יודען מיט צעטעלען ביי די פענסטער פון די קאלעקטורען, און שטודירען אין דעם ים ציפערען. די ערשטע טעג פון דער ציהונג, זוכט מען אין די גאר „פעטע" ציפערען — ביי די גרויסע טויזענדערס, מיט עטליכע טעג שפעטער, רוקט מען זיך אראפ צו די אביסעלע „מאגערע" ציפערען. מיט יעדען טאג רוקט מען זיך נידעריגער. מ'הויבט־אן רעזיגנירען פו ןדי „גרויסע זאכען", מ'וויל זיך שוין בעגנוגענען מיט עפעס קלענערס:

אז ס'קומען אן די נעילה־טעג. די „גדולים" זענען שוין אינדרויסען. די „מיטעלע זאכען" זענען שוין אויך נישטא, לאזט מען זיך אראפ צו די „דארע" נומערלעך — צו די קרן'ס.

איצט שטעהען די זעלבע יודען מיט די צעטעלעך פאר די קאלעקטור'ען, און זוכען - רבש"ע, הלוואי כאטש א קרן!....

אב—נעק

א געשלעג צווישען קצבים אין סילעוו

(2) אין סילעוו איז אויסגעבראכען א געשלעג צווישען יודישע קצבים צוליב קאנקורענץ.

אין רעזולטאט האט מען די קצבים יחיאל פוקס, עמניאל פוקס און אברהם פוקס שווער־פערוואונדעטע אפגעפיהרט אין שפיטאל.

עטליכע שלעגערס זענען ארעסטירט געווארען און זענען איבערגעגעבען געווארען צו דער דיספאזיציע פון דער אויספארשונגס־מאכט.

ספארט־בעוועגונג

20 יאהר זגערזשער „מכבי"

צוואנציג יאהר זגערזשער מכבי, צוואנציג יאהר שווערע און מיהפולע ארבייט, צוואנציג יאהר אינצווישען זיי די שרעקליכע מלחמה־יאהרען, 20 יאהר פיזישע און גייסטיגע ערציהונג, צוואנציג יאהר שטאלצע און שטארקע יודישע יוגענד, פון בית־המדרש, פון שוהל־געסעל, זיי ארויסגענומען, די קעפ זיי אויפגעהויבען, די רוקענס זיי אויסגעגלייכט, און זיי אויסגעלערענט שטאלץ צו טראגען דעם נאמען יוד.

דער זגערזשער מכבי איז נישט בלויז א ספארטקלוב, ער איז א היים פאר אלע זיינע מיטגלידער, העלפט דעם מיטגליד צו א דיסציפלינארער־שטרענגע, פיזישע ענטוויקלונג. עס זענען דא סעקציעס פאר אלערליי ספארטען, א קולטור־קאמיסיע, וואס גיט א לעזע־זאל מיט די גאנצע העברעאישע, יודישע און פויליש־יודישע פרעסע, אומזיסטע אווענדקורסען פאר העברעאיש און ענגליש און ארדענט איין פארלעזונגען, קעסטעל־אווענדען און חברים־שמועסען אויף איינע־ע ־אטע אין בעלעהרענדע טעמען.

א בעזונדערע אנערקענונג פערדינט דער ריכטיגער מחותן אויף דער שמחה, דער לאנגיעהריגער גער פרעזעס און עהרען־פרעזעס ה' קאראל אייגער, א דאנק איהם האט דער „מכבי" געהאט די קראפט איבערצוטראגען אזעלכע שווערע צייטען, ער האט געשאפען אן אינטים בריודערליכע בעציהונג צווישען אלע מיטגלידער און מיטגלידערינס און דער „מכבי" בליהט און ענטוויקעלט זיך צוליב דעם וואס א מאל מעהר און מעהר. דער זגערזשער "מכבי" איז א מוסטער־אינסטיטוציע.

די פייערונג פון 20־יעהריגען יובל קומט פאר שבת דעם 2־טען אפריל אין אווענט.

יהודה עלבערג.

ראדיא־פראגראם

דאנערשטאג, דעם 31 מערץ 1932

11.45 פרעסע־איבערזיכט. 11,58 צייטסיגנאל. 12,20 קאמוניקאט און גראמאפאן. 12,35 קאנצערט. 3,25 פארלעזונג. 3 45 קאמוניקאט. 3,50 פראגראם פאר קינדער. 4,20 לעקציע פראנצויזיש. 4,40 קאנצערט פאר יונגע סאליסטען. 5,10 פארלעזונג. 5,35 קאנצערט. 6,50 פערשידענעס. 7,15 פאסטקעסטעל. 7 30 רעפערטואר און קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס־קאמער. 7,45 ראדיא־פרעסע. 8,00 פעליעטאן. 8,15 מוזיק 10,20 קאמוניקאטען. 10,30 טאנץ־מוזיק.

פון האנדעלס־געריכט

פירמע „פ. מארגוליעס און ד. וואלמאן" בעט א „נאדזאר"

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון האנדעלס־געריכט, האט די פירמע „פ. מארגוליעס און ד. וואלמאן", שטרימף־פאבריק (פאלודניאווא 69).

די פירמע עקזיסטירט אין לאדז 20 יאהר און בעשעפטיגט 180 ארבייטער.

דער בילאנס אויפ'ן 31 דעצעמבער ווייזט אויף אין די אקטיוון א סומע פון 2,880,063.83 זל. די סומע שטייגט איבער צווייפאכיג די פאסיווען. אין די אקטיווען פיגורירען פאבריקען און הייזער אויף א סומע 486,602,00 זל.

Teatr Popularny

18 Ogrodowa 18

פוילישע טרופע

שבת, דעם 2-טען אפריל ד. י. 4 א זייגער נאכמיטאג, 6 נאכמיטאג און 9.30 אווענד ווערט געגעבען

3 גראנדיעזע קינסטלעריש־ליטערארישע פארשטעלונגען 3

א. נ.

„Już wiosna"

(„ס'איז שוין פריהלינג")

אין 16 בילדער. עס נעהמען אנטייל דער גאנצער אנסאמבל פון „פאפולארני"־טעאטער און ניי־אנגאזשירטע ארטיסטען אויף 16 פערזאן ציגיינער־אנסאמבל אונטער דער לייטונג פון ציגיינער־קעניג ROMAN KWIEK

אין פראגראם:

Kocham inscenizacja	Ty pierwszy	Rewelersy szmergielki wekselki	Kinomanjer skecz
Wojsko idzie	Pierwsze kwiaty	Czardasz Bramsa	Ach ta szczerość

און א סך אנד. אויסערדעם וועט דער לירישער טענאר Herman Wąsowicz אויספיהרען אין דער יודישער שפראך: „א גוטע נאכט דיר, ברײנע", און „ווי א בלום אזוי וועלק איך", „פערלאנג" ראמאנס פון רובינשטיין.

Edzia Hasklewicz וועט טאנצען עטליכע יודישע טענץ.

רעזשי פון בעקאנטען רעזשיסער TATARKIEWICZ

דעקאראציעס B. KUDEWICZ

פערקלענערטע פרייזען

פון 50 גר. ביז 2 זל.

יודישע ארבייטסלאזע וועלען הענען אפנעמען די אונטערשטיצונגען שבת — מאנטאג

אינטערוויעוו פון ראטמאן יחיאל יצחק בערמאן

אויף דער אינטערוויעוו פון ראטמאן יחיאל יצחק בערמאן, האט דער דירעקטאר פון „פופ" דערלויבט איבערצורוקן דעם טערמין פאר די יודישע ארבייטסלאזע, וואס זייער טערמין אויף אפצונעמען די ארבייטסלאזע־אונטערשטיצונגען פאלט אויס קומענדיגען שבת אויף מאנטאג דעם 4 אפריל.

די ארבייטסלאזע, וואס זייערע ליסטעס פאלען אויס אויף שבת דעם 2-טען, קענען עס אפנעמען מאנטאג, דעם 4 אפריל.

א קליין קינד ארויסגעפאלען פון פענסטער

(2) די אנדערטהאלבעיעהריגע בארבארא נאוואק (מאביאניצער שאסע 26) האט זיך געשפילט אליין אויפ'ן פענסטער — אויפ'ן ערשטען שטאק

אין א געוויסען מאמענט האט דאס קינד ארויסגעשטויסען די שויב און איז ארויסגעפאלען אינדרויסען.

פאגאטאוויע האט דאס קינד אין א מסוכנ'עם צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

דריי פינגער מיט אנ'אויג...

(2) אין דעם לעצטען טאג חגא האט דער 14 יעהריגער אנטאני טשעשלאק (פון דארף יאשמענאוו, הינטער אזארקאוו) אזא שאס געטון „נא וויוואט", אז עס האט ביי איהם אפגעריסען 3 פינגער, און 1 אויג איז ביי איהם אויסגערונען.

ארבייטסלאזער געפאלען פאר הונגער

(2) נעכטען איז פלוצים אוועקגעפאלען פאר הונגער — אויף דער מאניושקי־גאס — דער ארבייטסלאזער פראנצישעק שיקורא.

בעפרייט א טייל ארעסטירטע

(2) פון די ארעסטירטע אויף צעגעלניאנא 19 האט מען נעכטען בעפרייט 60 פערזאן. היינט זאלען בעפרייט ווערען נאך איינינע פערזאן.

נעכטיגער רעפעראט פון ד"ר וואלפגאנג פאן ווייזעל

נעכטען איז אין פילהארמאניע־זאל פארגעקומען דער רעפעראט פון רעוויזיאניסטישען פיהרער ד"ר וואלפגאנג פאן ווייזעל, וועלכער האט גערעדט אויף דער טעמע „קאמוניזם אדער ציוניזם אלס לעזונג פון דער יודען־פראגע". דער רעפערענט האט אין א צוויי־שעה'דיגער רעדע ארומגערעדט די דערגרייכונגען פון דער יודישער קאלאניזאציע אין ארץ־ישראל אלס געגענזאץ צו די עקספערימענטען, וואס ווערען געמאכט דורך סאוויעט־רוסלאנד און צום סוף בעגרינדעט דעם רעוויזיאניסטישען פראגראם. גענויערס וועגען דעם רעפעראט וועלען מיר נאך שרייבען.

ביי דער יודישער טעאטער־סטודיע אין „הזמיר"

„די רייזע פון בנימין דעם דריטען"

ווידער וועט דער לאדזער טעאטער־עולם האבען די געלעגענהייט צו זעהן די געלונגענע אויפפיהרונג ביי דער „יודישער טעאטער־סטודיע" פון מענדעלע מוכר ספרים'ס קאמעדיע אין 10 בילדער „די רייזע פון בנימין דעם דריטען" (מסעות בנימין השלישי).

כדי צו געבען א מעגליכקייט די ברייטע פאלקס־שיכטען צו בעזוכען אזא געלונגענע פארשטעלונג ווערט פרייטאג 9 אווענד, שבת 4 נאכמיטאג און 9 אווענד געגעבען 3 פאפולערע פארשטעלונגען.

גלייכצייטיג ווערען שוין געמאכט פארברייטונגען צו בעניימען שלום עליכמ'ס קאמעדיע „די גאלדגרעבער" און י. ל. פרצ'ס „אין פאליש אויף דער קייט".

היינט — אין „ארדט"

דאס פראגראם „לאדז לאכט שוין ווידער"

היינט ווערט צום לעצטען מאל געגעבען דאס געמישטע שלאגער־פראגראם א. נ. „לאדז לאכט שוין ווידער".

עס פערענדיגען זיך די פרובען פון דעם נייעם יום־טוב־פראגראם א. נ. „פייגעל אין דער לופטען".

געגען גריפע און פערקיהלונג

דארף מען תיכף בענוצען מאגאל־טאבלעטקעס, וועלכע בעזייטיגען די קראנקהייטס - ערשיינונגען, אגנשערליך פאר'ן הארץ, מאגען און אנדערע ארגאנען. פרובט און איבערצייגט אייך אליין, פערלאנגט אבער אין אייער אינטערעס נור אריגינעלע טאגא ל־טאבלעטקעס.

פון דער סדרה

ס'איז דערשינען דאס 7-טע ספר'ל „פון דער סדרה", וועלכעס נעהמט ארום די סדרות: ויקרא, זכור, פורים, צו, פרה, שמיני, חודש, תזריע, מצורע שבת הגדול, פסח.

די ערשטע 6 העפטען נעהמען ארום אלע סדרות פון ספר דברים, בראשית און שמות.

צו בעקומען אין אלע לאדזער בוכהאנדלונגען און ביים ארויסגעבער פ. ח. גליקסמאן לאדז, זאוואדזקא 16 a, טעלעפ. 16447.

לאדזער יודישער קאמעראל־טעאטער

אלעע 1-טער מאי 2. דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאן.

גאסטשפילן פון לאדזער קאמעראל און קליינקונסט־טעאטער „ארארט"

קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן.

לעצטע טעג! לעצטע טעג!

היינט, דאנערשטאג—נור 1 סעאנס: 10 אוו. גרויסע הנחה־פארשטעלונג

ווידערהאלונג פון גרויסען ספעציעלען פראגראם פון בלויז געלעכטער

לאדז לאכט שוין ווידער!...

2 טיילען, 12 שלאגער־בילדער

אנאנס! אין די נאהענטסטע טעג פייערליכע פרעמיערע!

די קאסע איז אפען פון 6 אווענד.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

גרויסער יום-טוב-פראגראם!
גרויסער קלאנג-פילם א. ג.

מאראקא

אין די הויפט-ראלען:
GARY COOPER
MARLÈNA DIETRICH
אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבען.

דער זאל איז גוט בעהייצט.
אנהויב אין נעוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

Skradziono następujące weksle:

1) z wyst. Leopolda Franka, Dworska 44 na zlec. M. Minca
a) Zł. 300.– pł. 15.4–32 | c) Zł. 200.– pł. 15.6–32
b) „ 300.– „ 18.4–32 | d) „ 100.– „ 18.6–32
2) z wyst. Karola Hofmana, Rokicińska 10/12, na zlec. M.Minca
a) Zł. 280.70 pł. 5.4–32 b) Zł. 200.– pł. 10.5–32
3) z wyst. Antoniego Sulińskiego, Marysińska 9, na zlec. M.Minca 26 weksli á 50 zł. pł. 30.4, 30.6, 30.7, 30.8, 30.9, 30.X, 30.XI, 30.XII–1932.
1933–30.1, 28.2, 30.3, 30.4, 30.5, 30.6, 30.7, 30.8, 30.9, 30.X, 30.XI, 30.XII.
1934–30.1, 28.2, 30.3, 30.4, 30.5, 30.6
5 weksli à 100 zł. pł. 30.7, 30.8, 30.9, 30.X, 30.XI–1934.
4) z wyst. Sobczak, Brzezińska 59, na zlec. Szmidta Zł. 30.– pł. 29.4–32.
5) z wyst. Tiszlera, Zawisza 26, na zlec. Sz. Z. Litrowski, Zł. 30.– pł. 7.4 32.

Weksle powyższe unieważnia się. Uczciwy znalazca zechce takowe zwrócić za wynagrodzeniem do **M. Minca**, Zgierska 28, tel. 115-72. 2066

1 pokój lub 2
frontowe z telefonem **na kancelarję adwokacką**
DO WYNAJĘCIA.
Wiadomość **Cegielniana 58,** m. 4 od 2–3 pp.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

עס איז נויטיג

א קוואליפיצירטע שיך-פערקויפעריי ווערט געזוכט ביי אדלערבערג, פיעטריקאווער 17, נאר פון דער בראנזשע.
2059

עס ווערט זאפארט געזוכט א נייהער ביים קאמאשען-שטעפער סקארעצקי, בערעק יאסעלעוויטש 20.
2070

א ארענטליך יונגעל, 17 יאהר אלט, זוכט א פאסטען ביי וואס עס איז פאר א מינימאלען געהאלט. זיך צו דערוויסען נאוואמיעסקא 1, ביים צייטונגס-פערקויפער.
2063

פערשידענעס

איבערצוגעבען א מצה-בעקעריי מיט צוויי אייוונען מיט איין מאטאר אויף מאשין-מצות אדער האנד-מצות. צו פערשטענדיגען זיך טעל. 188-89.

ביליג צו פערקויפען א פרעס, פערים, א רעהם פון 21 טירען. צו ערפאהרען פאמארסקא 73 אין דער זאקען-פאבריק.
2064

ביליג צו פערקויפען א קעטל-מאשין אין גוטען צושטאנד. צו ערפאהרען פל. וואלנאשטשי 11, ביי פושעדבארסקי.
2061

לאקאלען

איבערצוגעבען א שטוב מיט א קיך אויף גלובנא 61, ביי מ. טיגער. מעקלערס גפוינשען.
2058

כעמיש-
באקטעריאלאגישע
לאבאראטאריע
פון מאגיסטער
ב. שאץ
פיעטריקאווער 37
פראנט, 2 שטאק.
אנאליזען פון קאל, אורין
רייכעך און אנד.
מעסיגע פרייזען.

רעכער
אויף דער מאשין
ווערען אויסגענייט
שרודמיעסקא 8

יעדער איינציגער
האט זיך אי-
בערצייגט,
אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן
שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. med. Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-
און גשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעהמט אן פון 8—9.30 פריה, פון 12.30—1.30 נאכמ.
און פון 5 ביז 9 אווענד. זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.
דאמען בעזונדער ווארטע-זאל.

Dr. med. STUPEL
Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego
האט בעניים די אויפנאהמען אין רענטגענאלאגיע
אין דער לעטשניצע זגערזשער 17 פון 12—6 נאכמ.
זונטאג פון 12 — 2 מיטאג.
אין ווענערישע קראנקהייטען אין דער היים אויף
מיעלטשארסקיעגא 12 (שקאלנא) טעל. 118-28
פון 7—9 אוונד, זונטאג פון 4—6 נאכמ.

פעלד-בעטען
— — די — —
בעוואוסטע
„Palma-Patent"
וואס זיינען אלעמען בעקאנט מיט זייער פראקטישקייט און דויערהאפטיגקייט
מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר
ווי אויך לעזשאקעס, פעלד-בעטלעך און פעלד-בענקלעך
מאטראצען
געבעטע, שאטקאווע, קאנאדיסקע
קאזעטקעס, טאפטשאנעס
בעקומט מען נור אין דער בעקאנטער פאבריק
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 131-85
דעטייל הורט

זיכערע הילף און א רפואה
אהיז א אפעראציע, אן בלוט. אהיז א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, וייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם בויך און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנת דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גוטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשע פראפעסאר

דאקטאר ברעכווראטוינג בעוואסענען ווכער דעם שוקערטען און געפערליכסטע ברוך. אויך פאר הויקערס לאמענען מיט הייל-גארטען און אפא-ראטען פאר פערקרומטע פוס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עספפאנגס פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארא‌נטש. פראפ. דר. י. מאריש-לער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
סיר נעהמען אויך אן טערוויכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.
דעם ה' ד"ר. י. ראפאפארט, דעם ספעציאליסט פון דער הייל-ארטאפעדיע, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, דריק איך אוים מיין הארציגסטען דאנק פאר זיין פערלענגען מיר זיין ספעציעלען ארטאפעדישען באנדאזש און פאר וירקזאם אויסקורירען מיך פון א צוויימאל אהן ערפאלג אפערירטען ברוך אין הויען און אין לעמבערג. דאס בעשטעטיג איך אייגענהענדיג.
Doktór medycyny
(—) **Dr. Maksymiljan Minzer**

שייטלען
מיט פאריזער שרינגדען
און פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעפיהרט
אויך אנדולאציע
ביי הערש, סקווערא 15.

ENGLISH
פאראנפענגער און פארט-געשריטענע. קאנווערסא-ציע, ליטעראטור
צו צוגענגליכע פרייזען
ערטיילט א פעהיגער פע-דאגאג. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר „Mir"

גערענקט, יודען!
אז איהר דארפט פריהער נישט אונטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין, כל זמן איהר האט זיך נישט פערשטענדיגט מיט'ן רעכטס-פובליציסט י. אינפעלד. לאדז, פיעטריס. 31
אויפנאהמס-שעה'ן טעגליך פון 4—8 אוו.
שריפטליכע אנפראגען קאן מען אדרעסירען

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבען קינא „טשארי") טעל. 134-72
נעהמט אן פון $2^{1}/_{2}$ – 4 און פון 7 – 8 אווענד

DR. MED. J. ŁUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
איינגענע פראצאווניע פון זעמפליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: הקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, נארמעטען א. א. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.03 נאכמיטאג.

Dr. Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז-
און לונגען-קראנקהייטען
11-טעז ליסטאפאד 9
קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 11

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארם.
געזונדערע ווארטע-זאל פאר פרויען.

שייטלען
מיט פאריזער שרינגדע,
ווי אויך פערטיגע שייטלען
צו ביליגע פרייזען
ביי פרוי ב. פארזשוצקא, קאמיעננא 5
2-טער הויף, לינקס. 2-טער שטאק.

Dr. med. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג
נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אווענד
זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

קלעפסידרעס
צו זעהר ביליגע פרייזען
נעהמט אן די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט
און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צוטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6–5 א חודש אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און בייגאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60– „ „ „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18– „ „ „ „ 8 „
פאר א מילימעטער-שורה: דער עקסטער 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Bernstowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kast...
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 81.